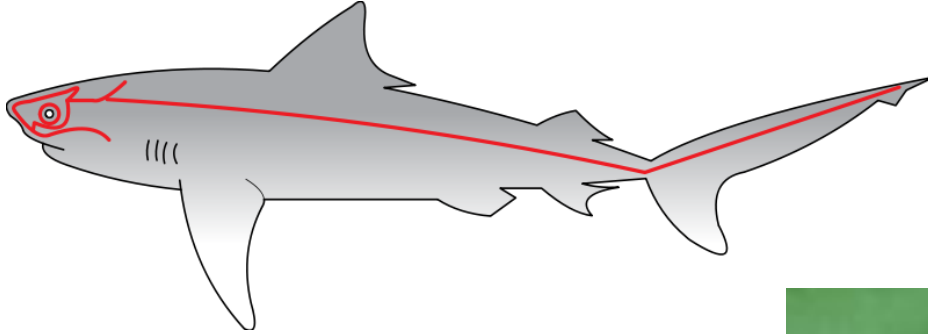
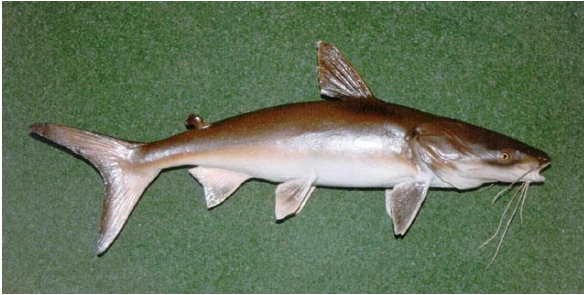

ماهی شناسی عمومی (Ichthyology)

تعریف ماهی

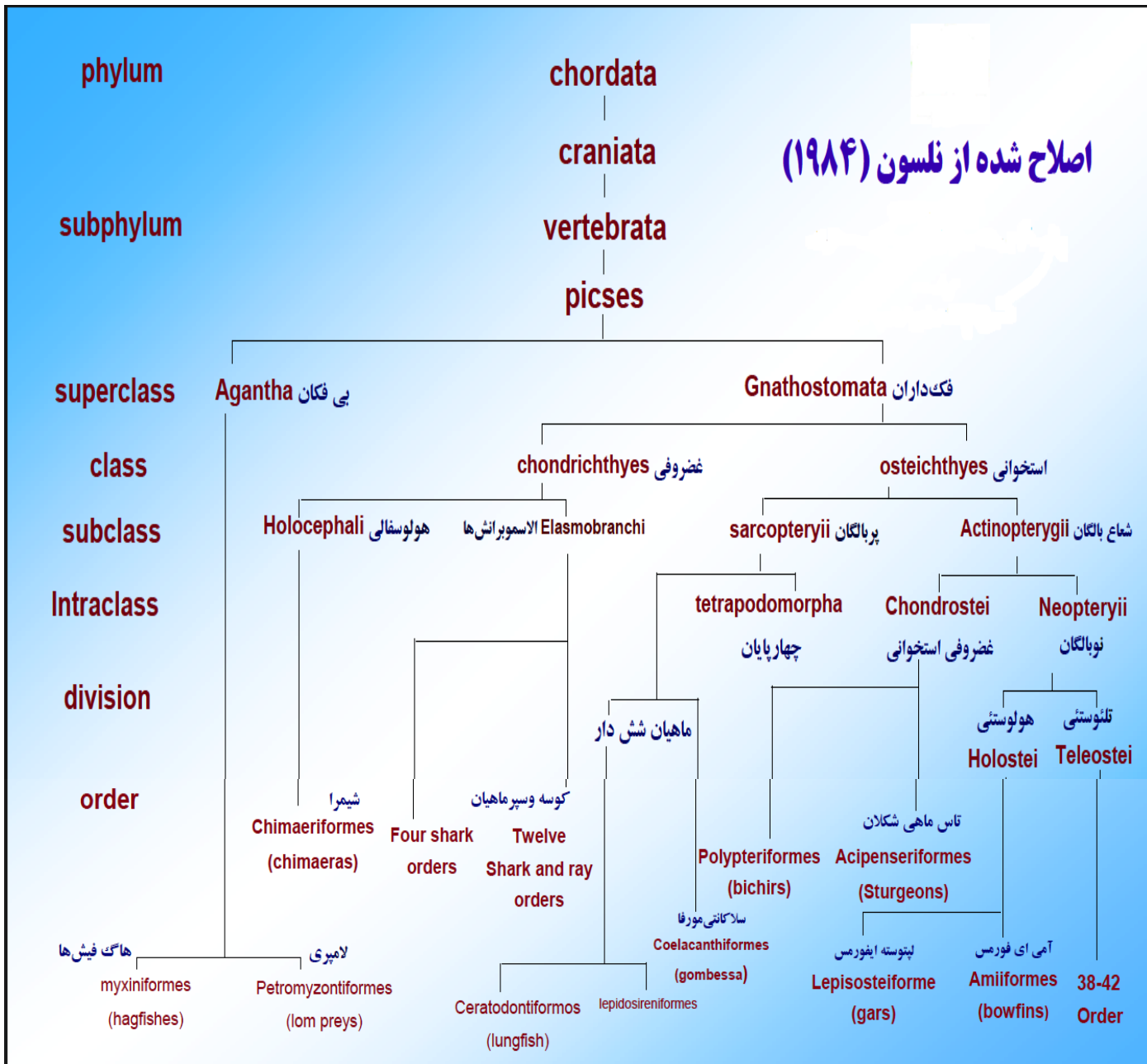
FAO

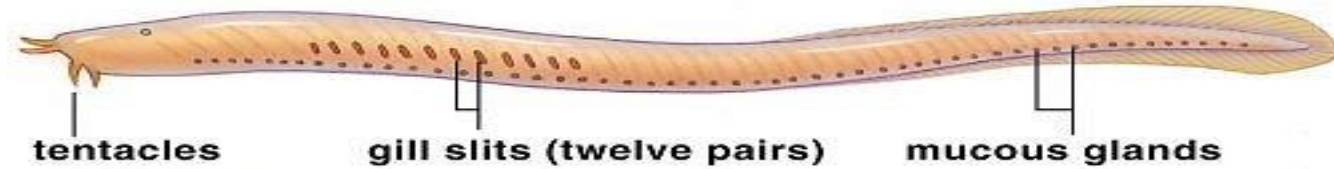
تاریخچه ماهی شناسی

- اولین کسی که در زمینه ماهی شناسی مطالعه نمود ارسطو بود
- بلون در سال ۱۵۵۱ کتاب تاریخ طبیعی ماهیان
- سالویانی در سال ۱۵۵۷ بر روی فون ماهیان
- روندلت اولین کتاب جامع ماهی شناسی را نوشت
- دانشمند انگلیسی بنام ویلوگی در سال ۱۶۸۶، ۴۲۰ گونه ماهی را شناسی کرد
- پیتر آرتدی در سال های ۱۷۰۵ تا ۱۷۳۵

طبقه بندی ماهیان (Fish classification)

طبقه بندی ماهیان (Fish classification)

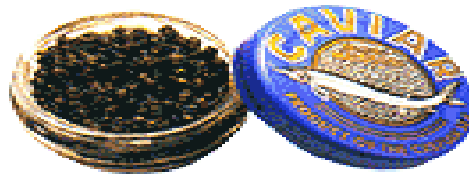
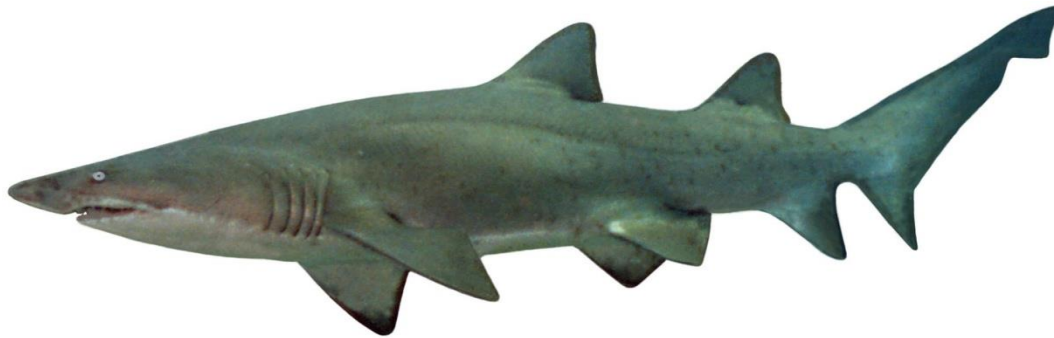

a Hagfish

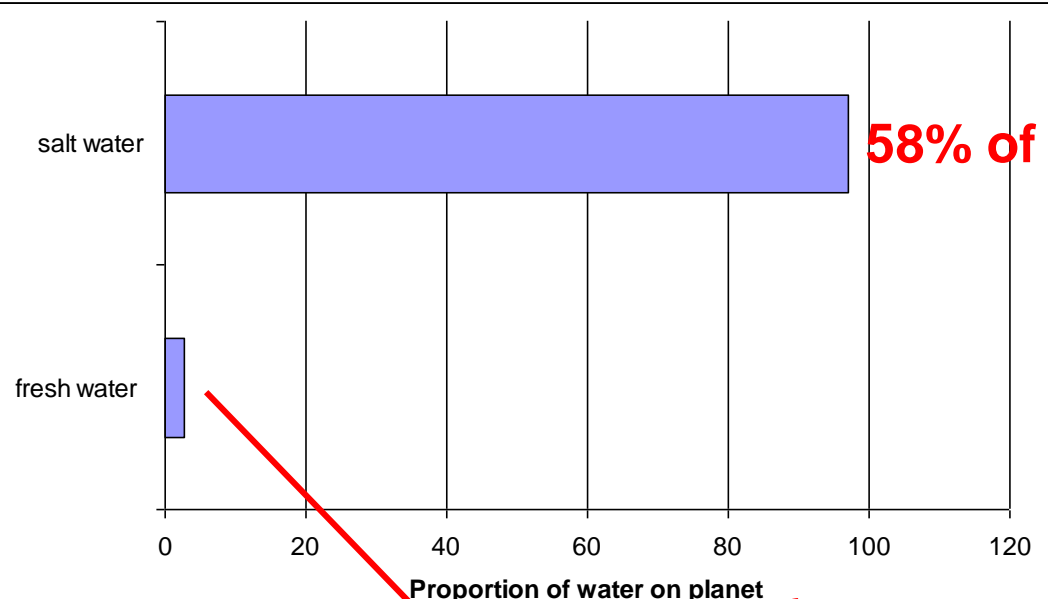

b Lamprey

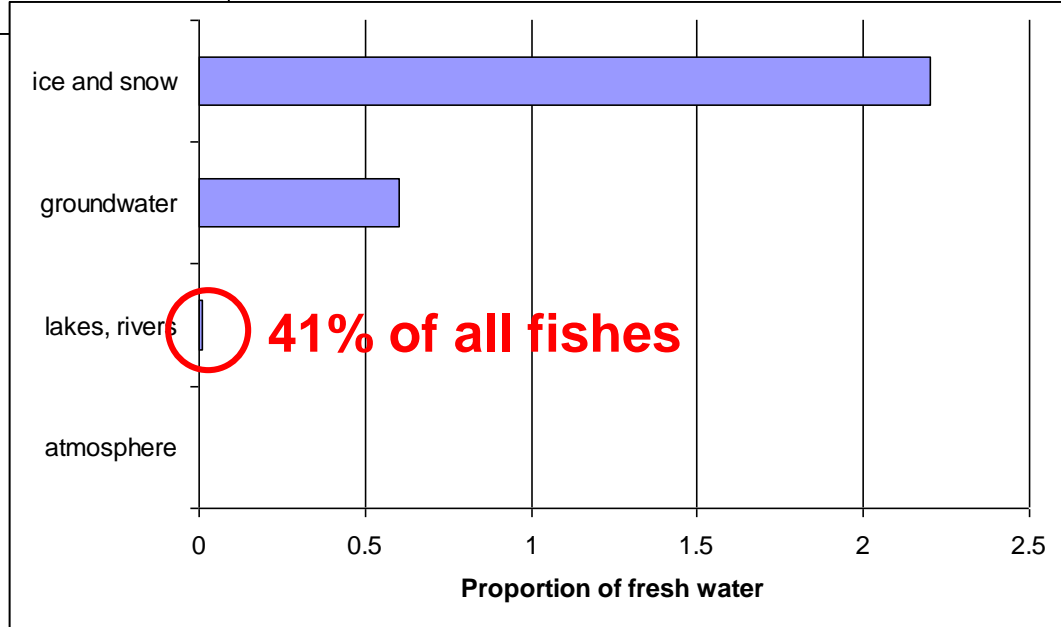
© 2001 Brooks/Cole - Thomson Learning

Distribution of water vs. fishes

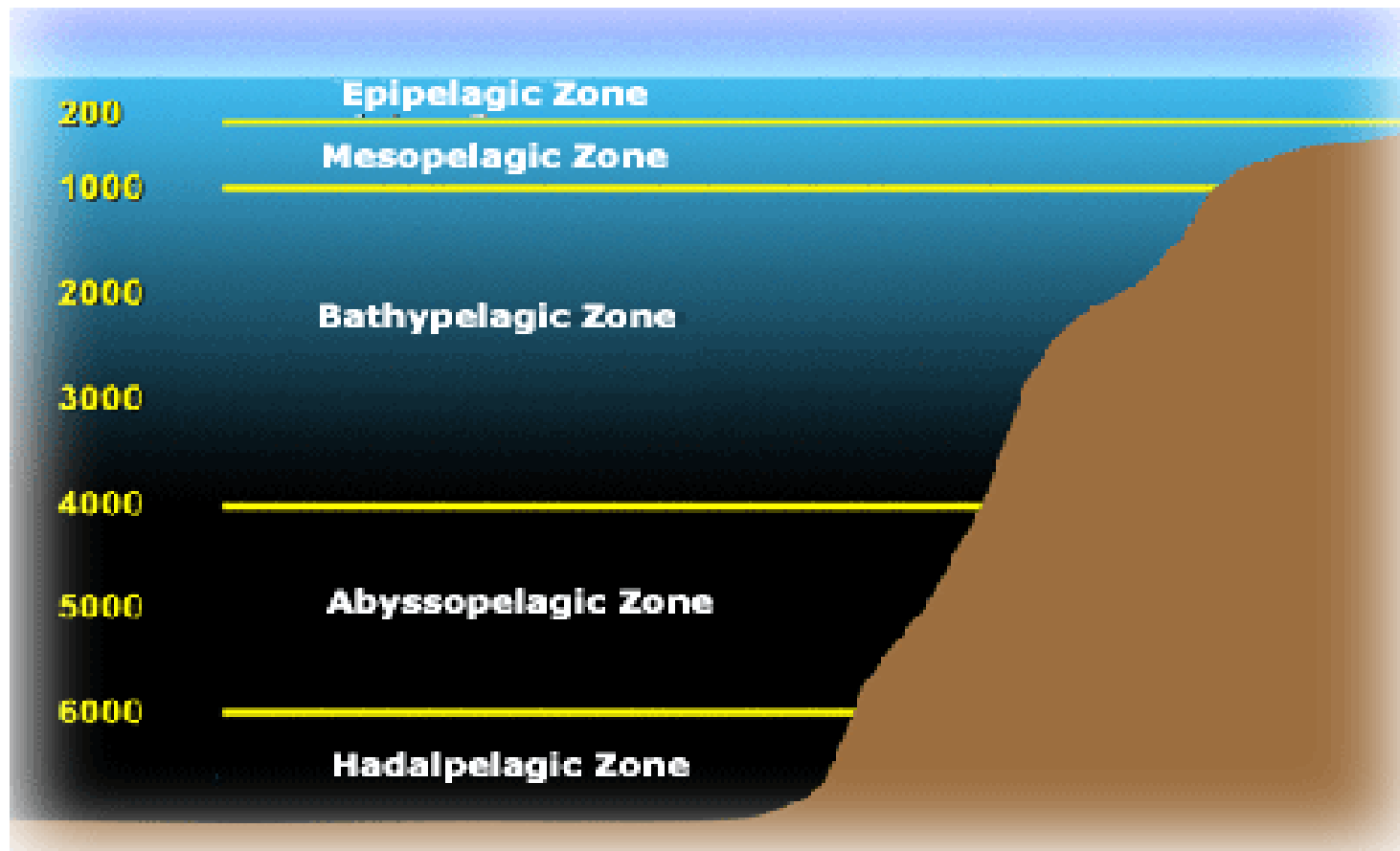

58% of all fishes

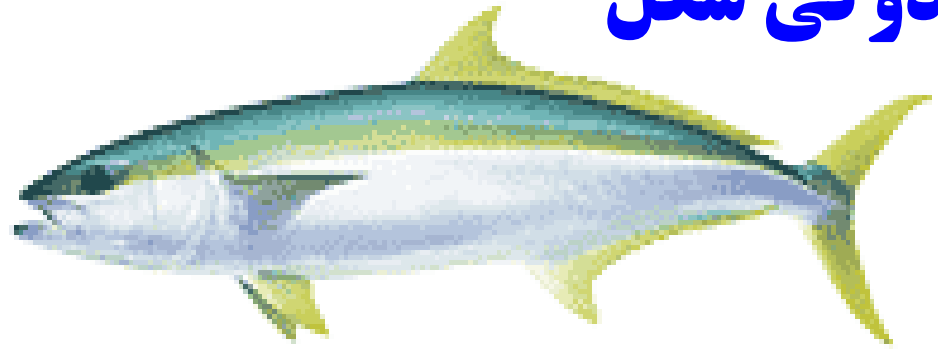
41% of all fishes

محیط زیست ماهیان (Fish environment)

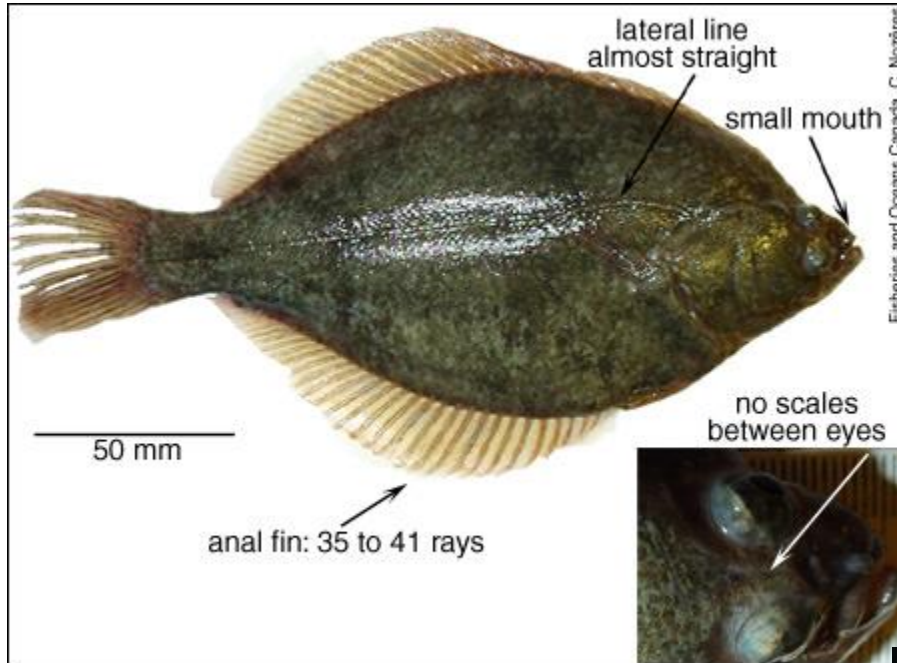

شکل بدن در ماهیان (Fish body forms)

• دوکی شکل

از طرفین فشرده شده

• فشرده از بالا به پایین

Batrachoididae

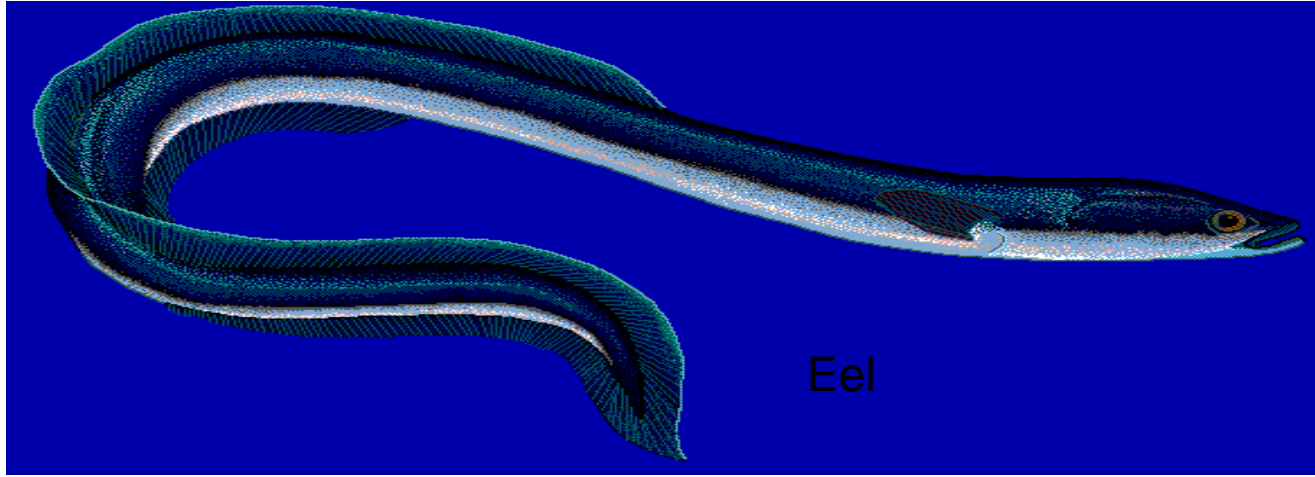
courtesy U.S. Geological Survey

Angel shark

© George Burgess

Eel

- ماری شکل :
- نخعی شکل
- نواری شکل

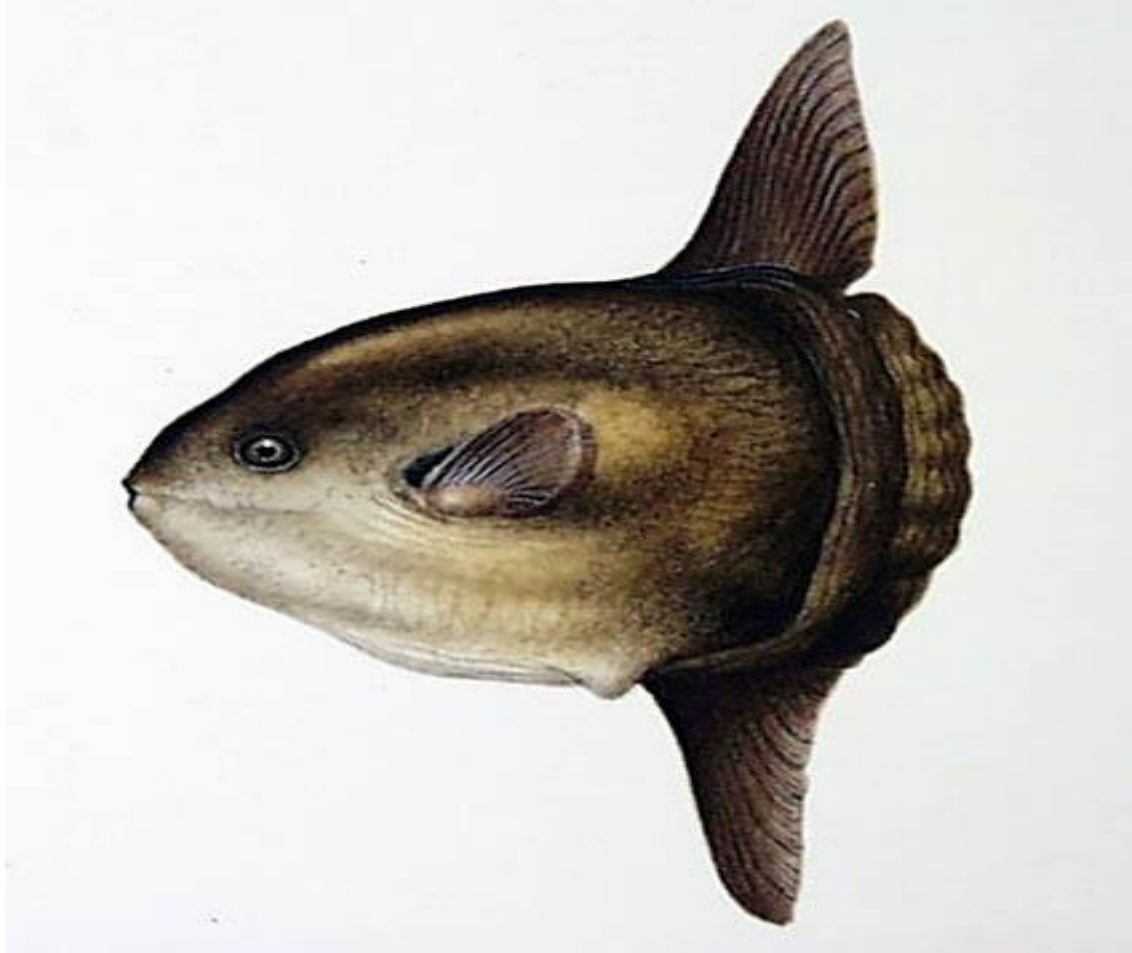

Pholidae

سهمی شکل (sagittiform): اردک ماهی، گار

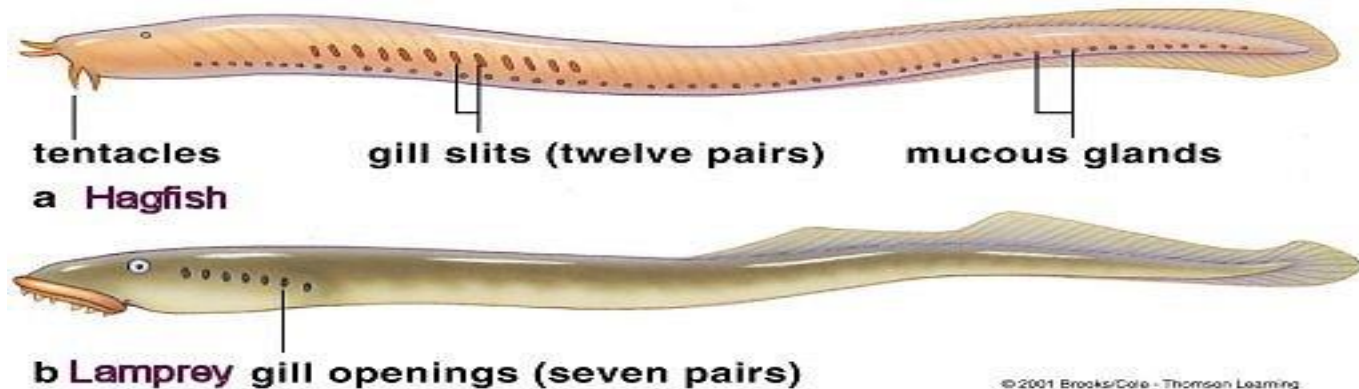
• دایره ای شکل (globolar): خورشید ماهی اقیانوسی

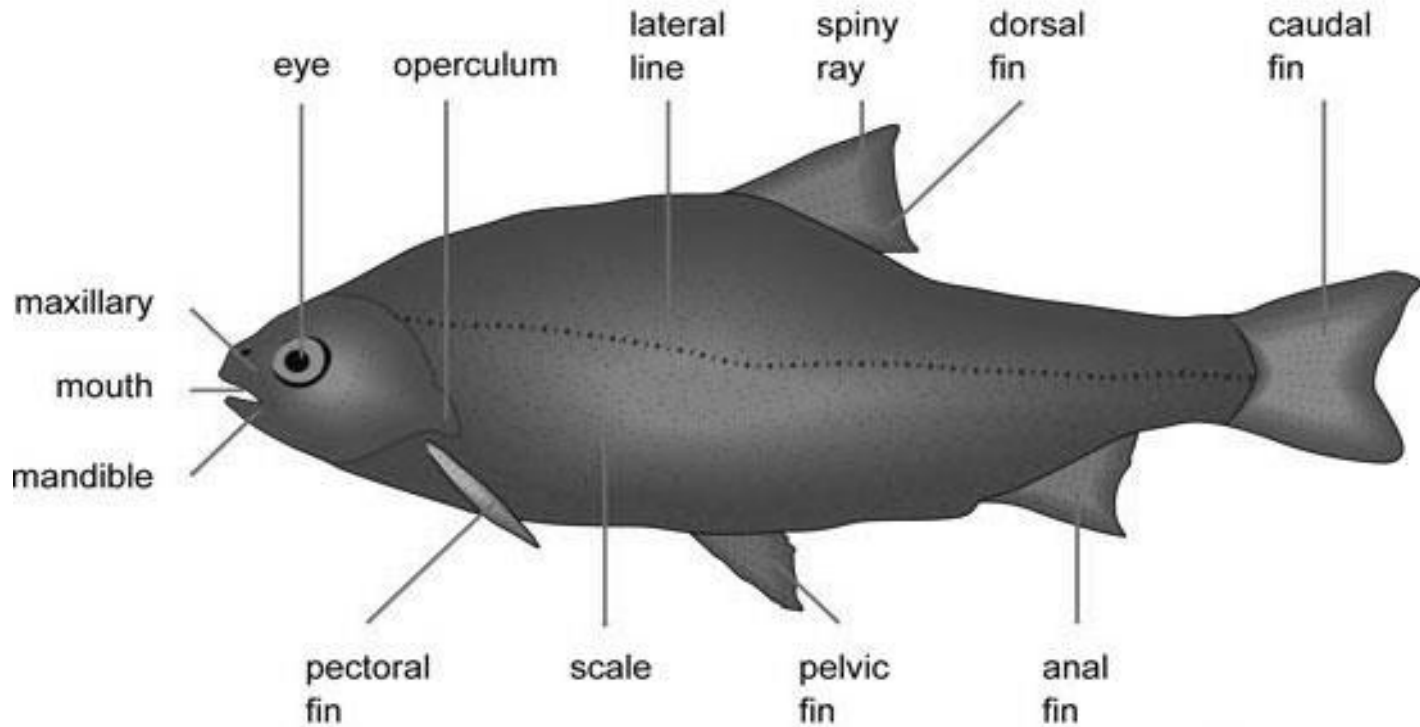
• جعبه ای شکل (box form)

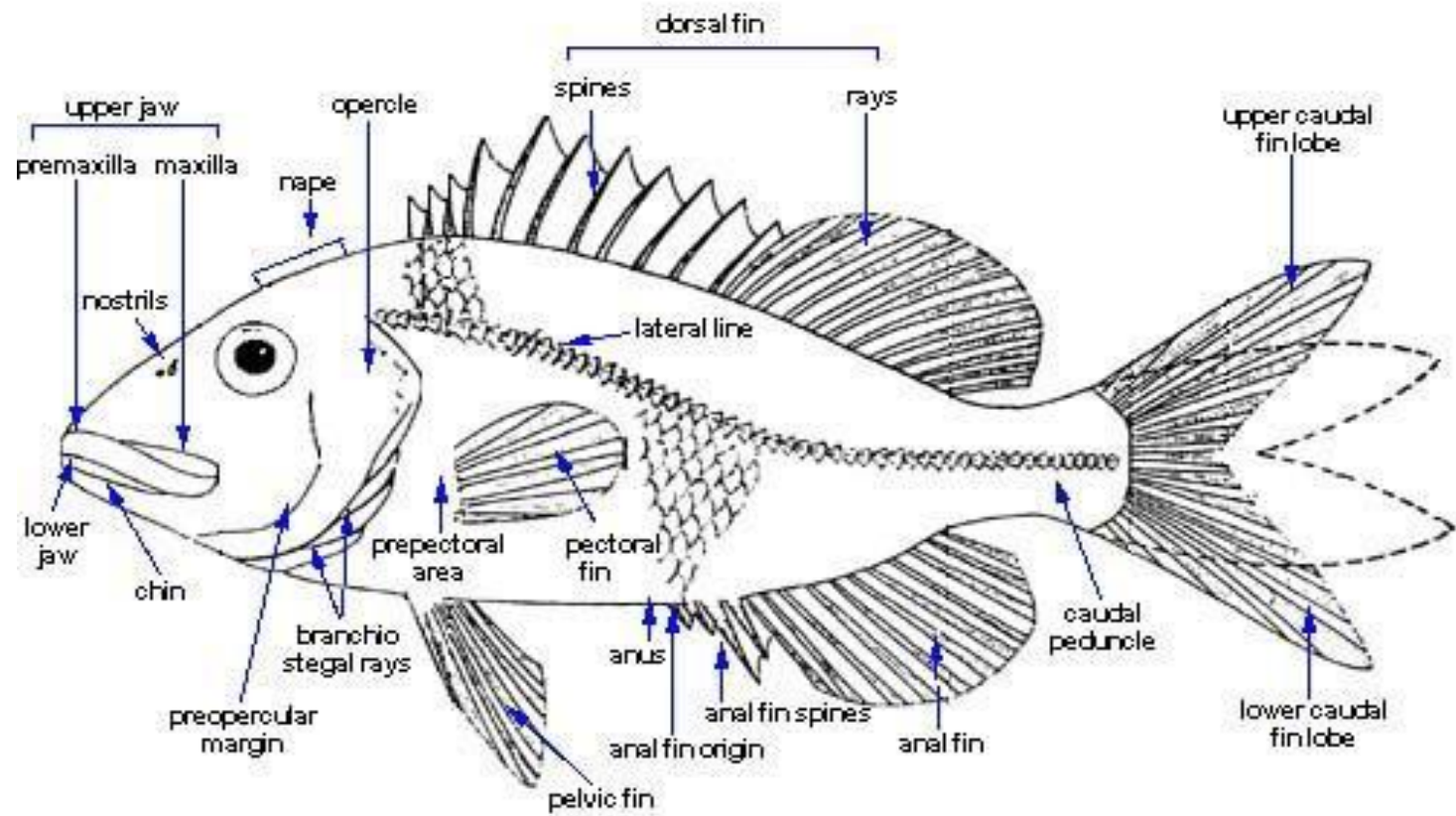
• کرمی شکل (vermiform): هاگ فیش

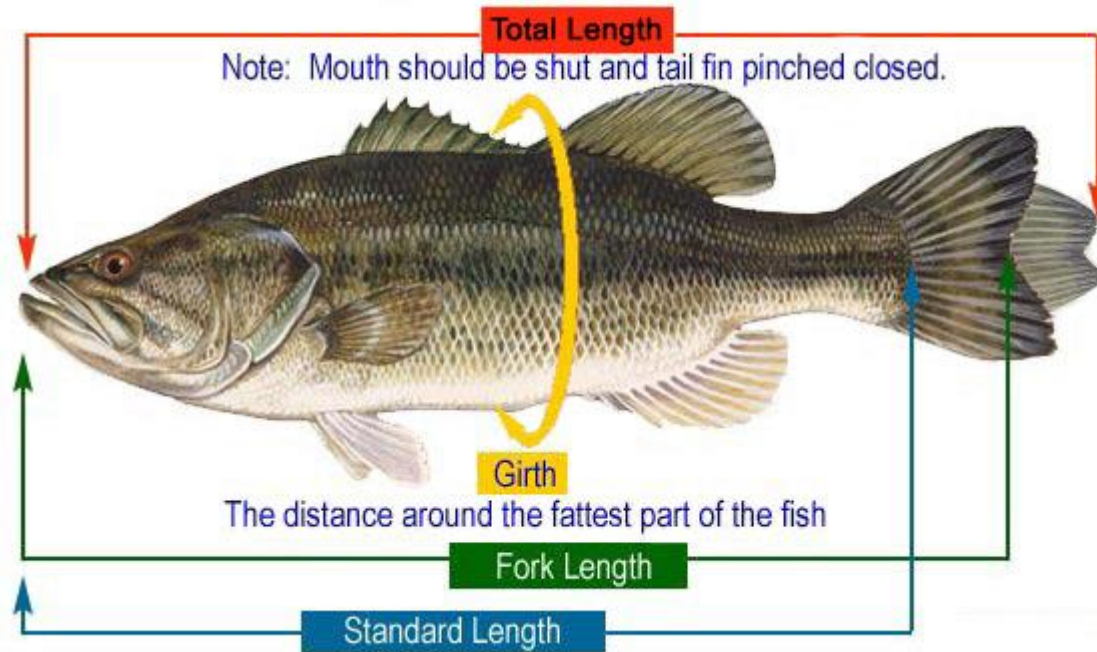
بخش های مختلف بدن ماهیان

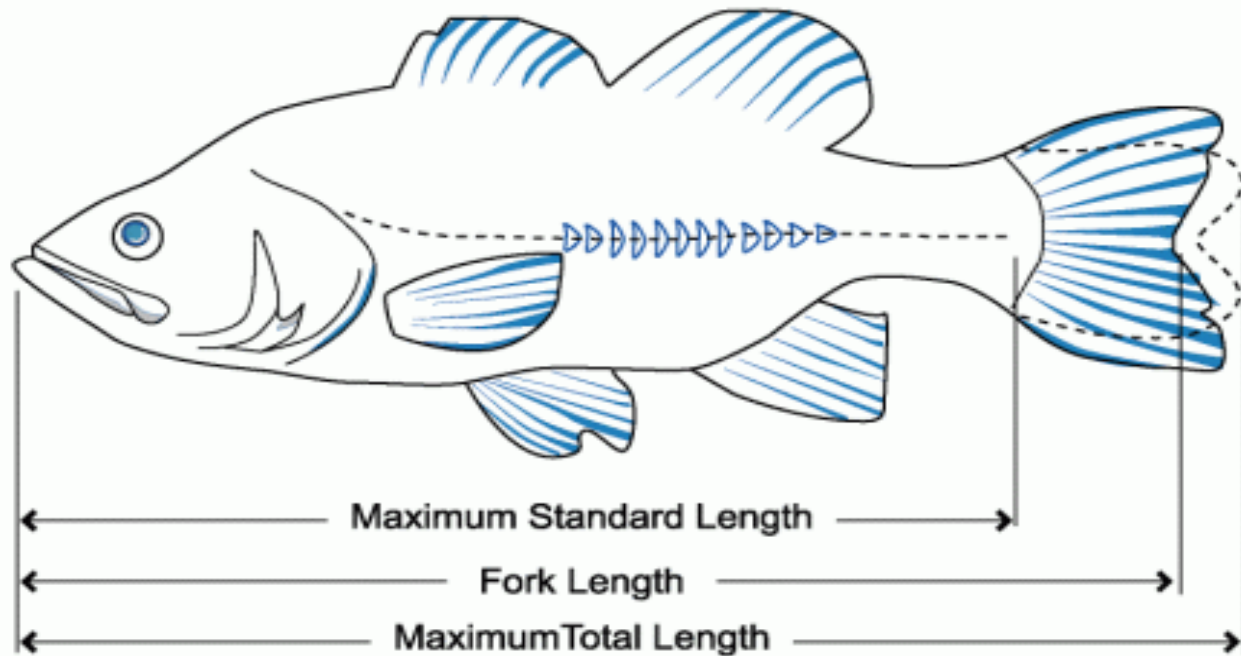

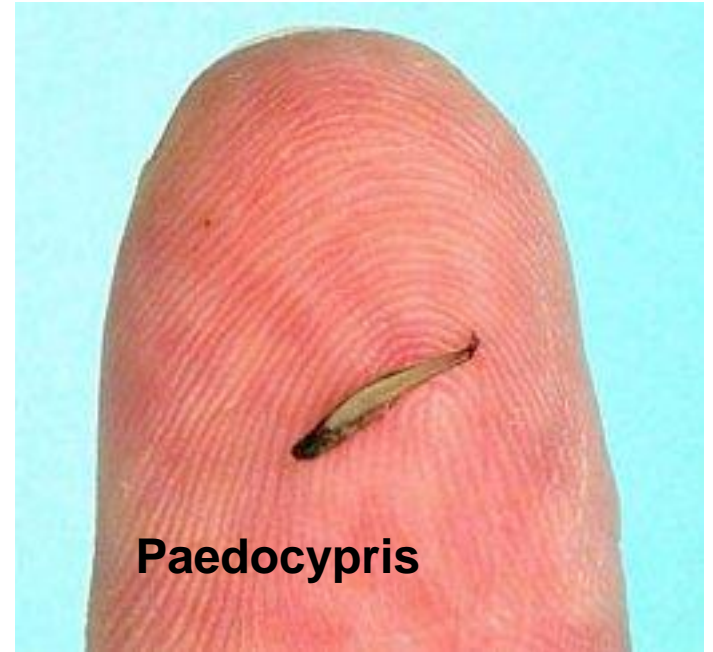

بیومتری ماهی

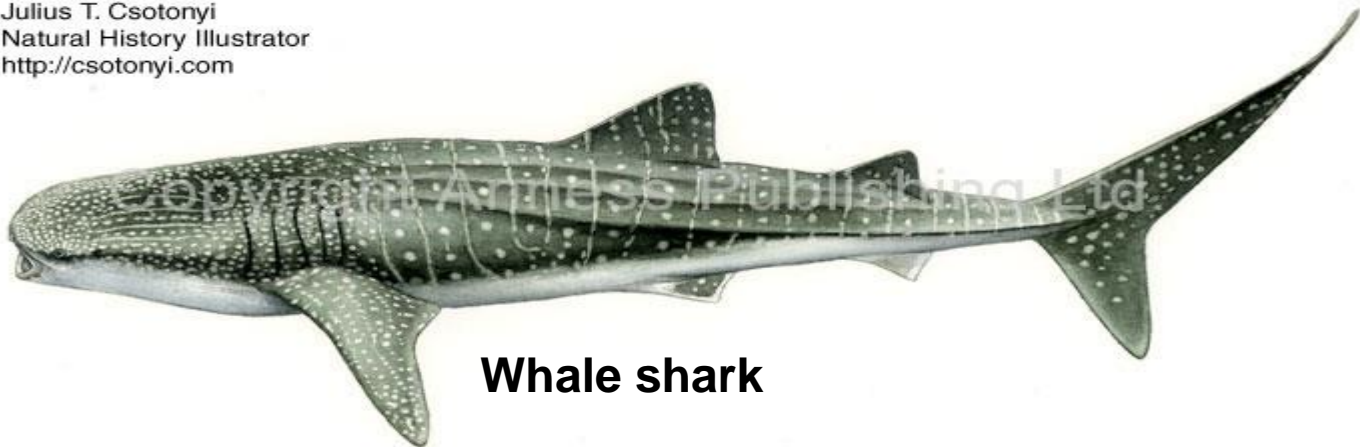
Measuring Fish Length

Paedocypris

Julius T. Csotonyi
Natural History Illustrator
<http://csotonyi.com>

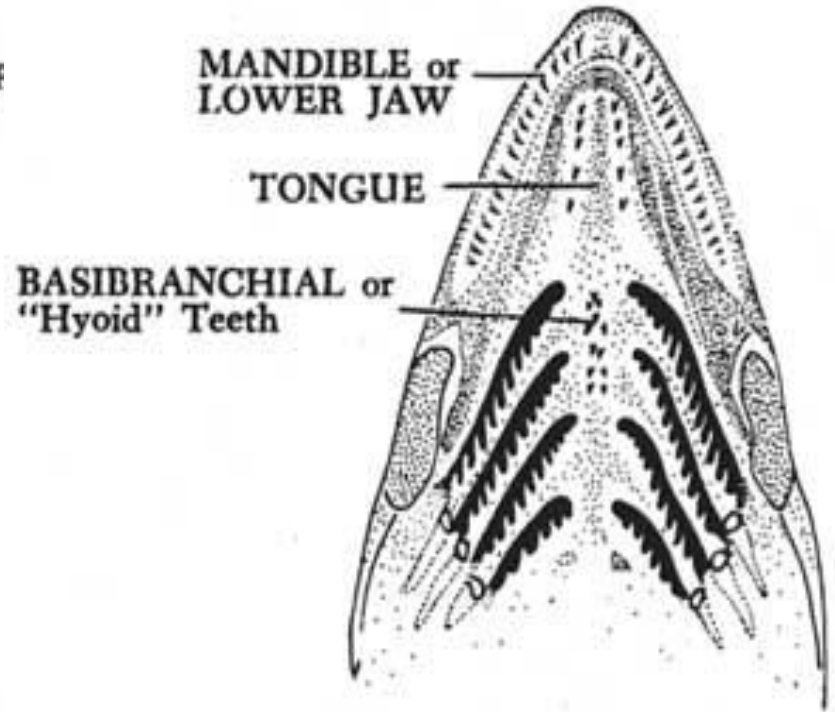
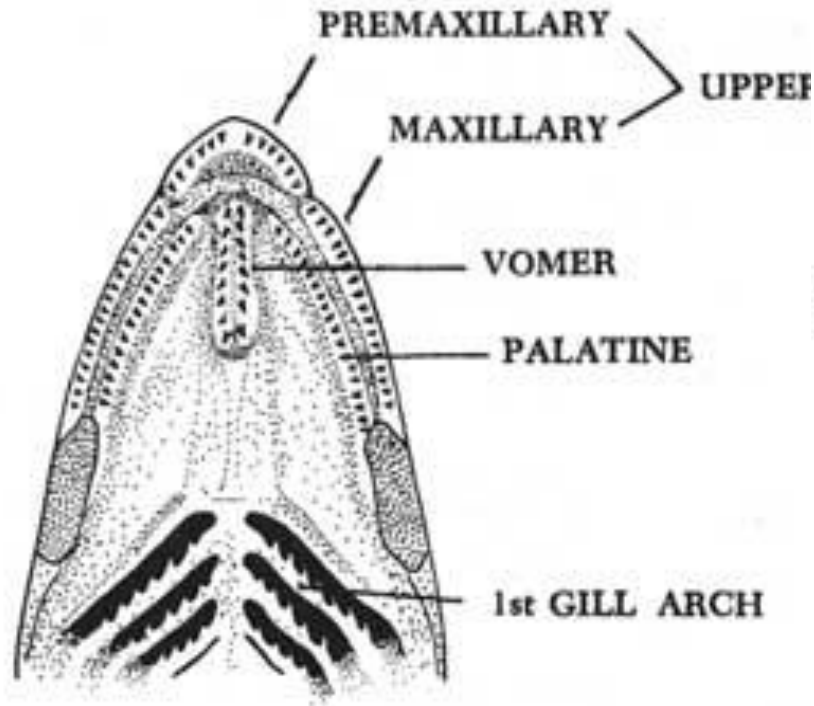

Whale shark

سر (head)

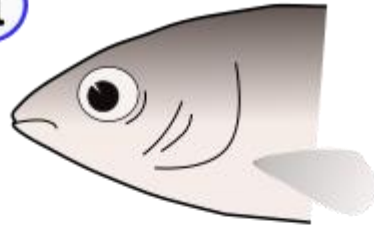

دهان

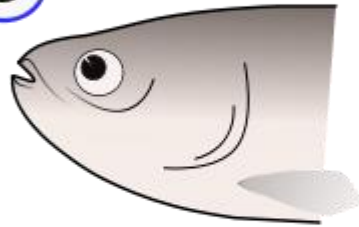

دهان و انواع آن

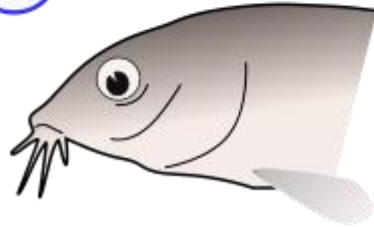
a

b

c

• انتهای

• فوقانی

• زیرین

• نیمه انتهای

دهان فوقانی

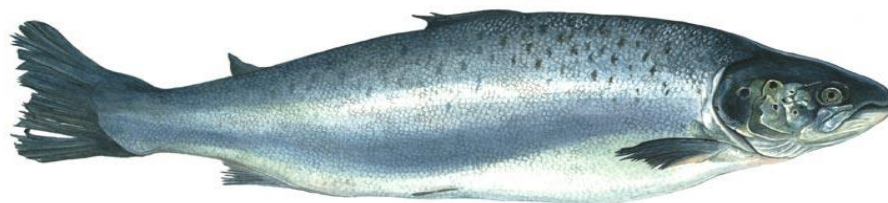

دهان زيرين

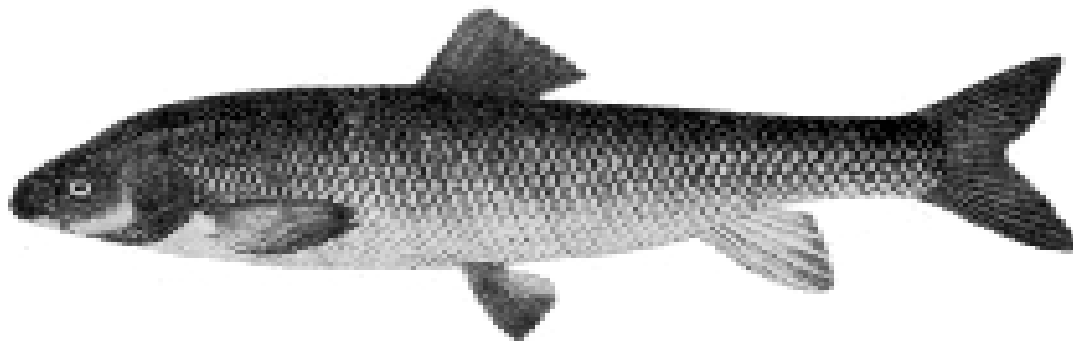
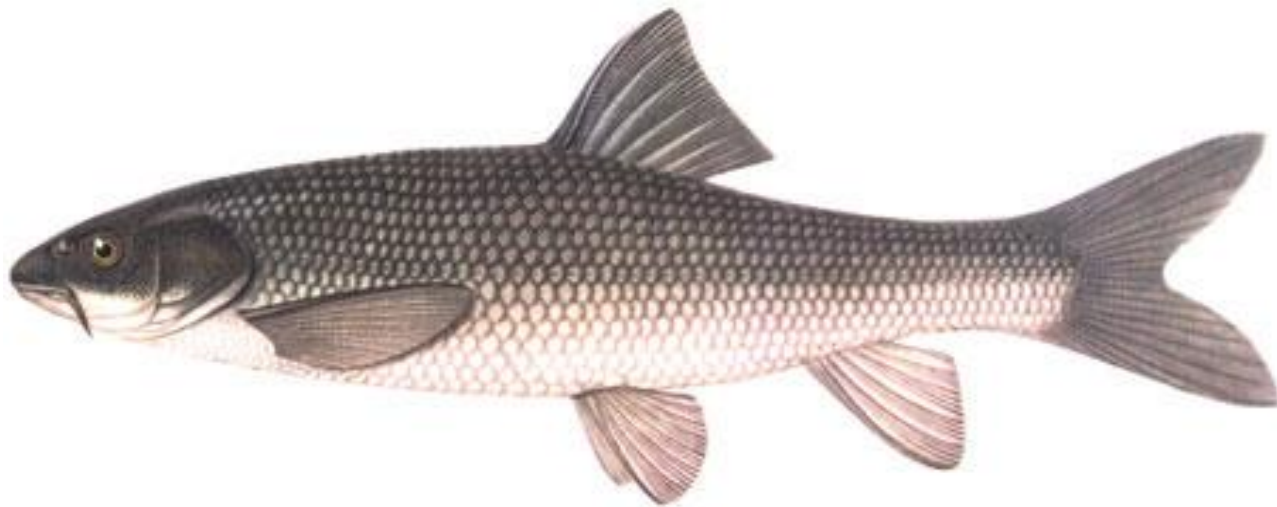

دهان انتهای

دهان نیمه انتهایی

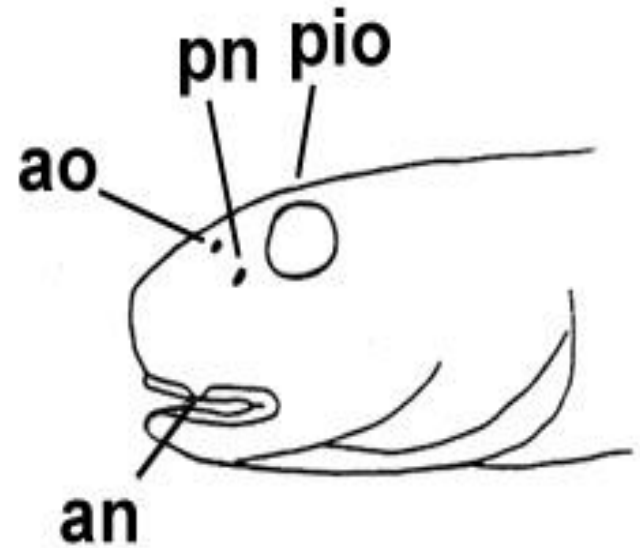

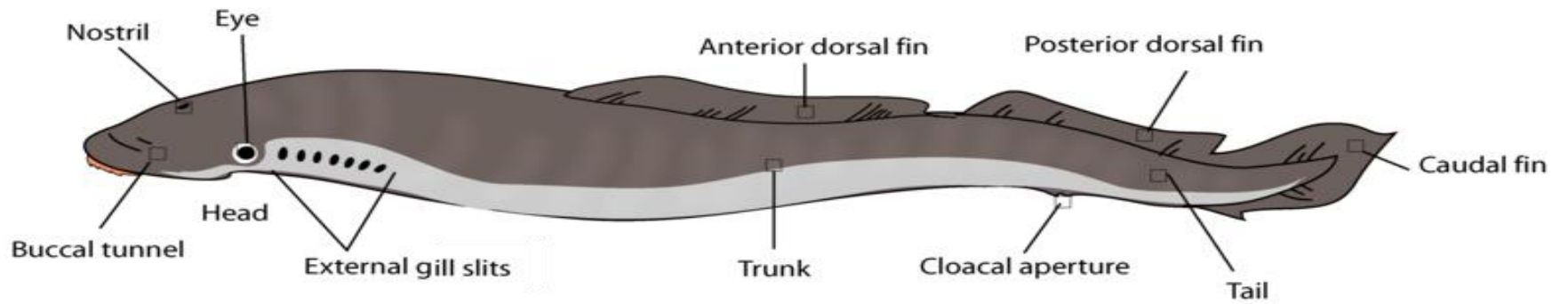
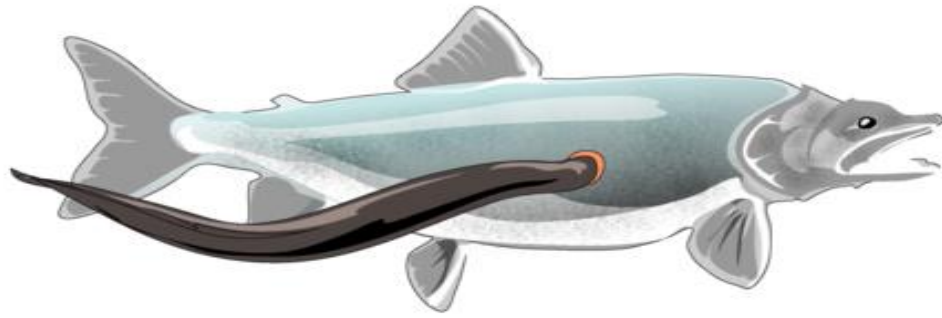
Halfbaek fish

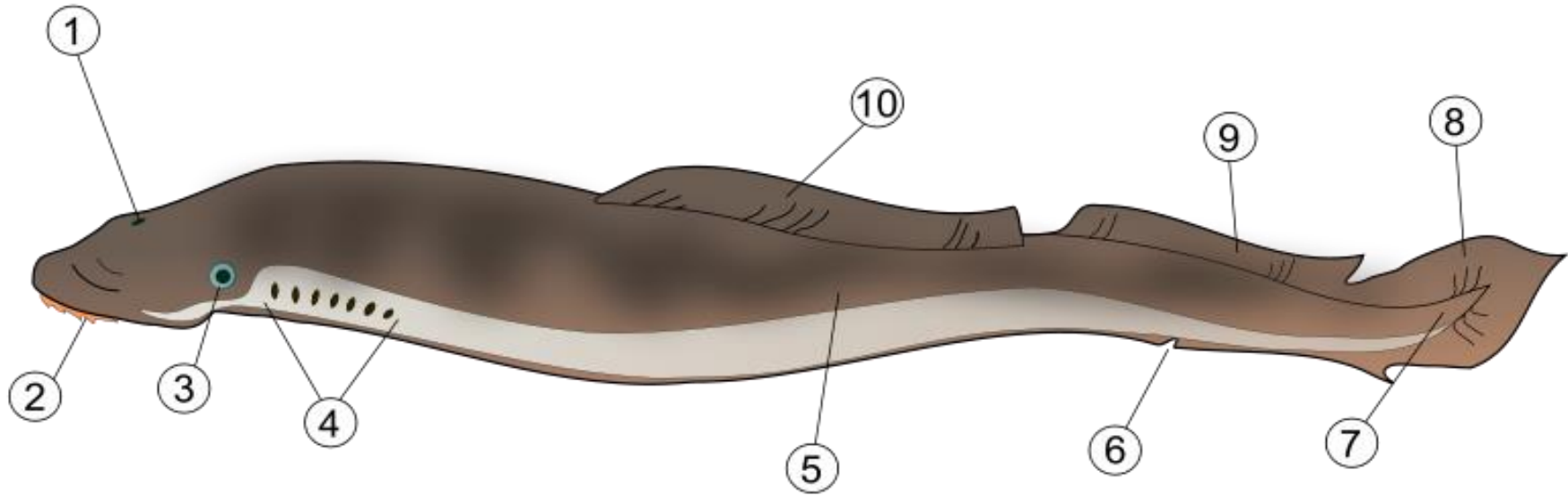

منافذ بینی (nostril)

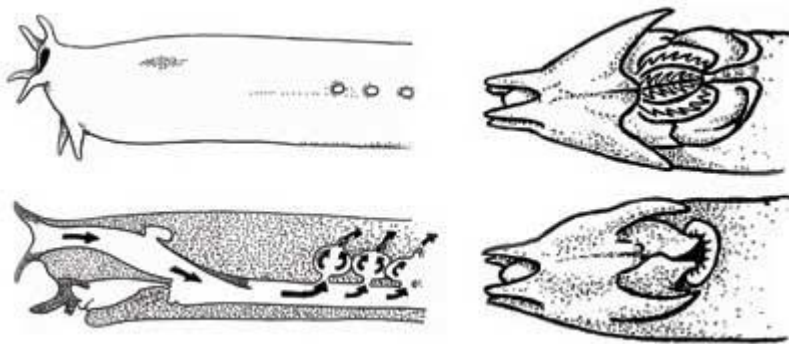
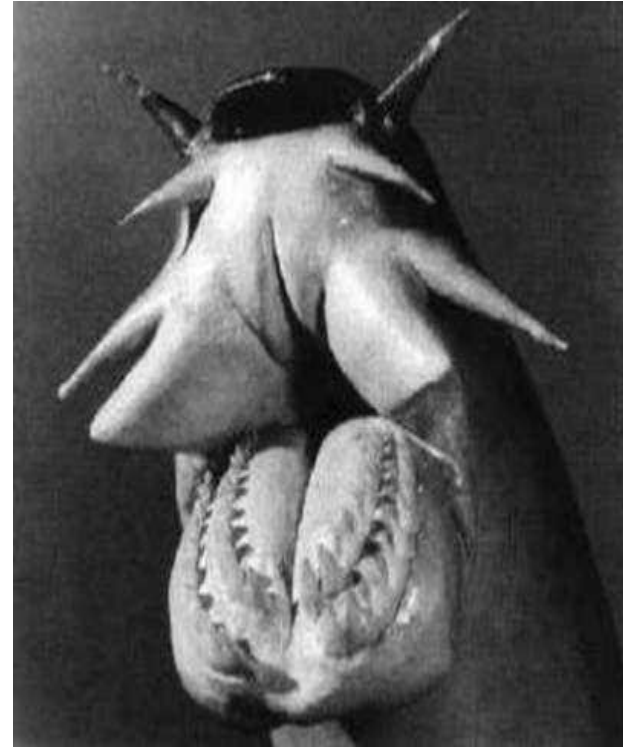

- **Lamprey(hypheroartia)**

- Hagfish(hyperotreta)

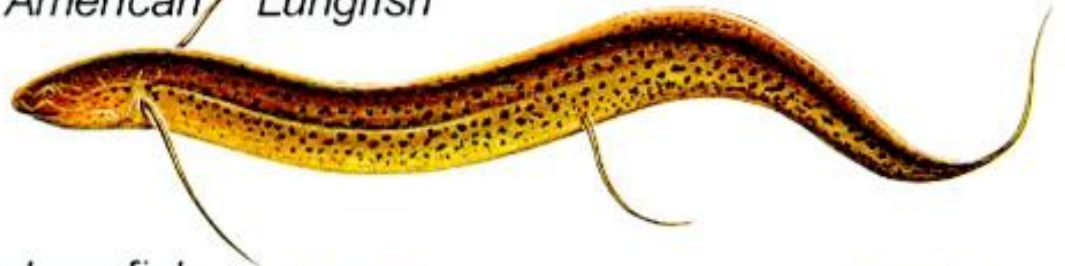
- **Lungfish**

Australian Lungfish

South American Lungfish

African Lungfish

- **Uranoscopidae**

Photo by David Snyder ©

- **Shark & Rays**

ماهیان دارای ۲ سوراخ بینی

ماهیان دارای ۴ سوراخ بینی

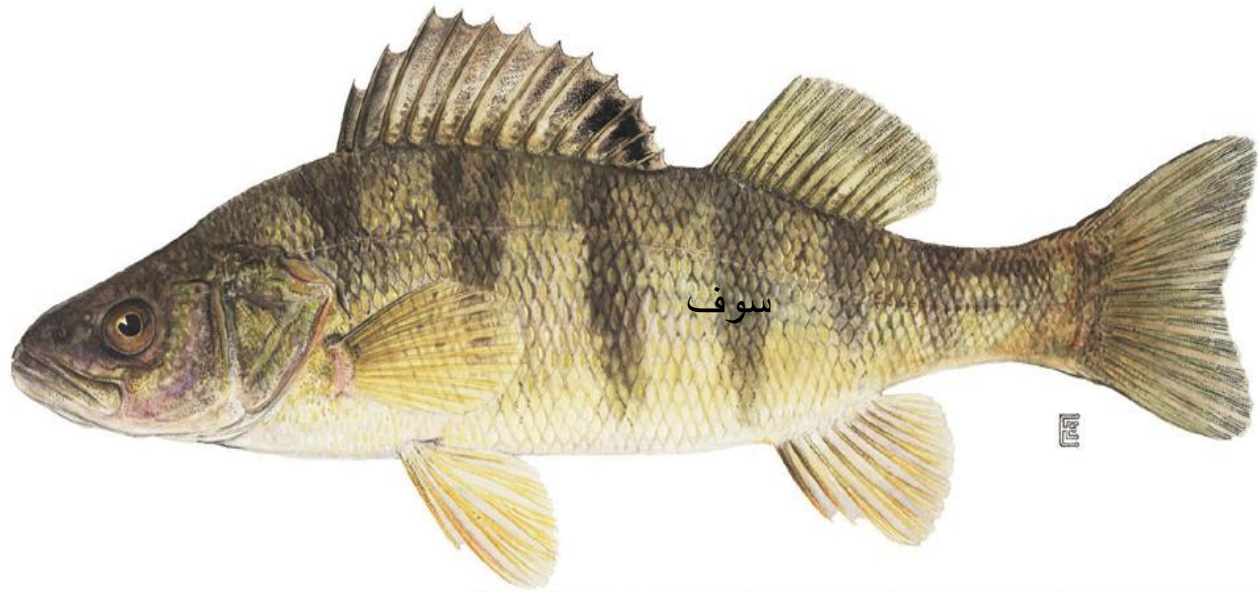
اسبله ماهی

گاو ماهی

مار ماهی

سوف

FAO

حلو اسفید

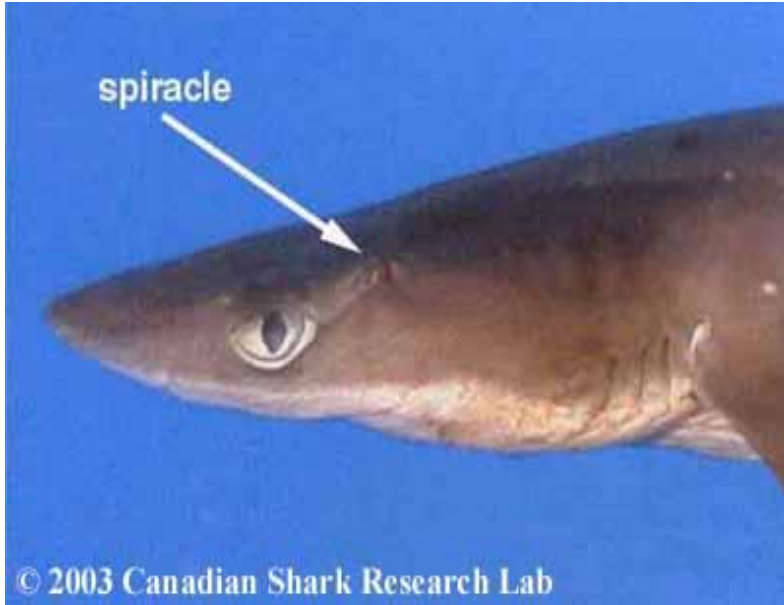

شوریده

SCDNR

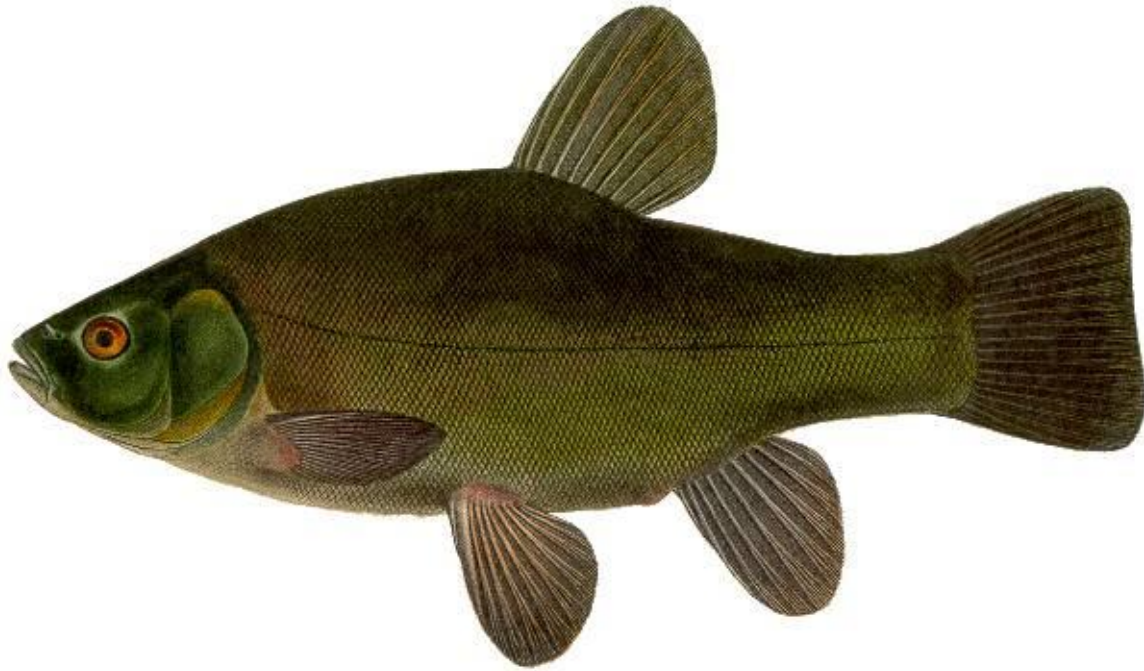
**Southern kingfish
(*Menticirrhus americanus*)**

اسپيراكل

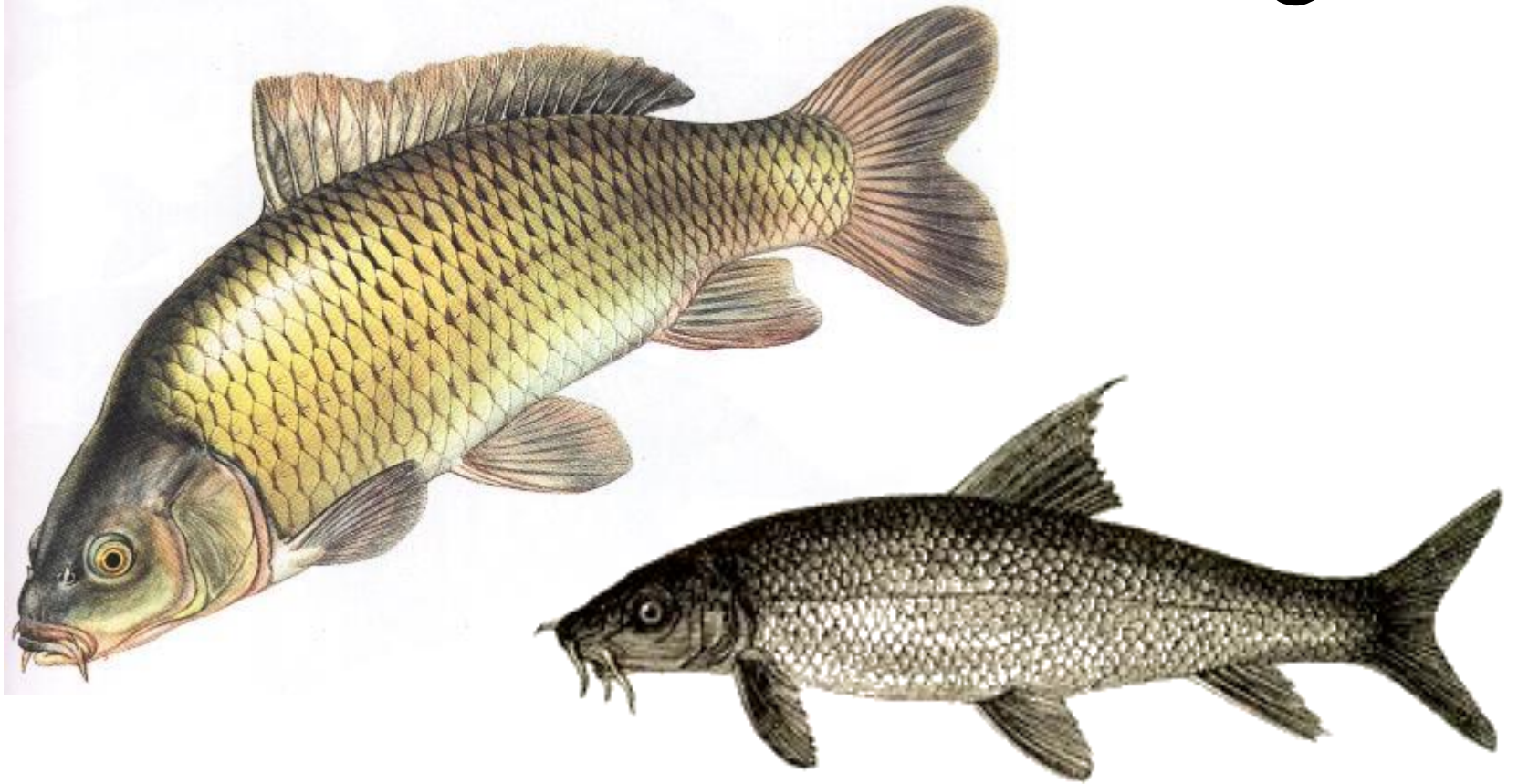
سپیلک

• یک زوج: لای ماهی

• دو زوج: کپور معمولی و سس ماهی

• سه زوج: گربه ماهی شمال (اسبله)

• چهار زوج: گربه ماهیان جنوب

• سه تا پنج زوج: سگ ماهیان جویباری

سپیلک در ماهیان خاویاری:

- در ازون برون و فیل ماهی به حفره دهانی نزدیکتر است

- در استرلیاد و شیپ سبیلک ها حالت منشعب و رشته رشته دارد

• باریوت

• مارماهی خاردار آب شیرین

- **Capoeta capoeta heratensis**

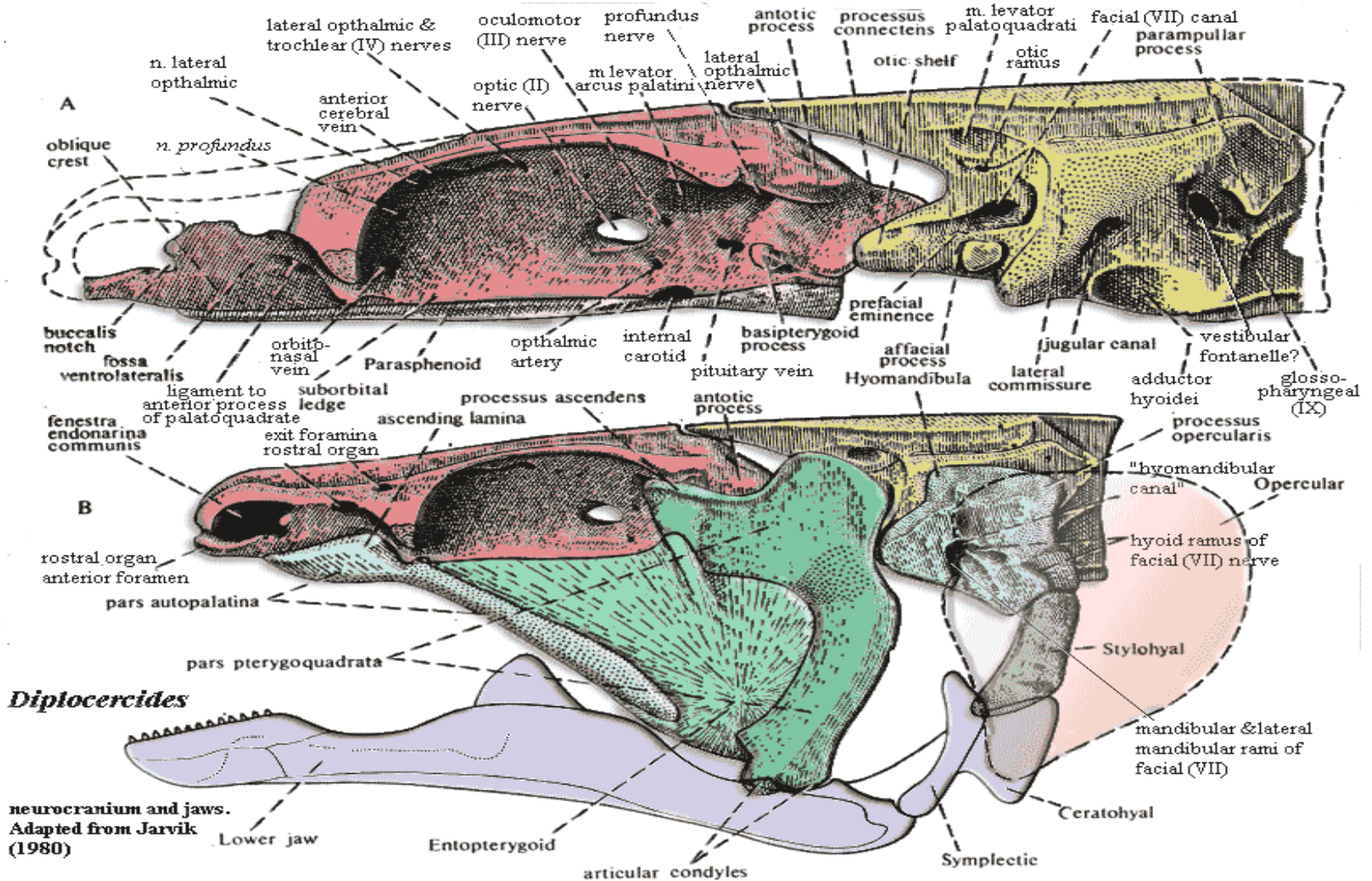

- *schizothorax pelzami*

Ariidae

جمجمه سر و ناحیه پس سری (Occipitalis)

باله ها

- نرم و منشعب و بند بند

- سخت، غیر منشعب و غیر مفصلی

تقسیم بندی ماهیان بر اساس نوع باله

- **Malacopterygi:** Acipenseridae, Salmonidae, Umbridae, Siluridae, Esocidae, Anguillidae, Cyprinidae, Odacidae
- **Acanthopterygii:** Stromatidae, Gobiidae, Carangidae, Serranidae, Lutjanidae, Mugilidae

Mugilidae

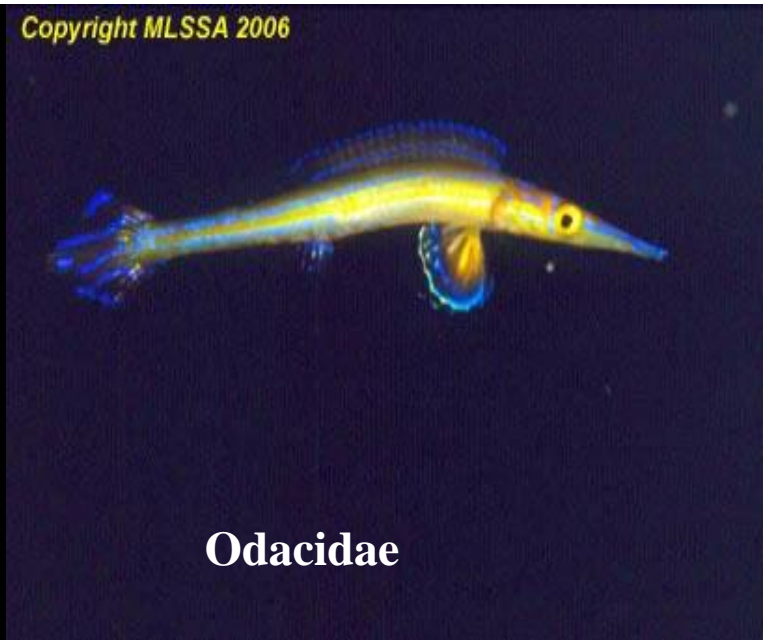

Umbridae

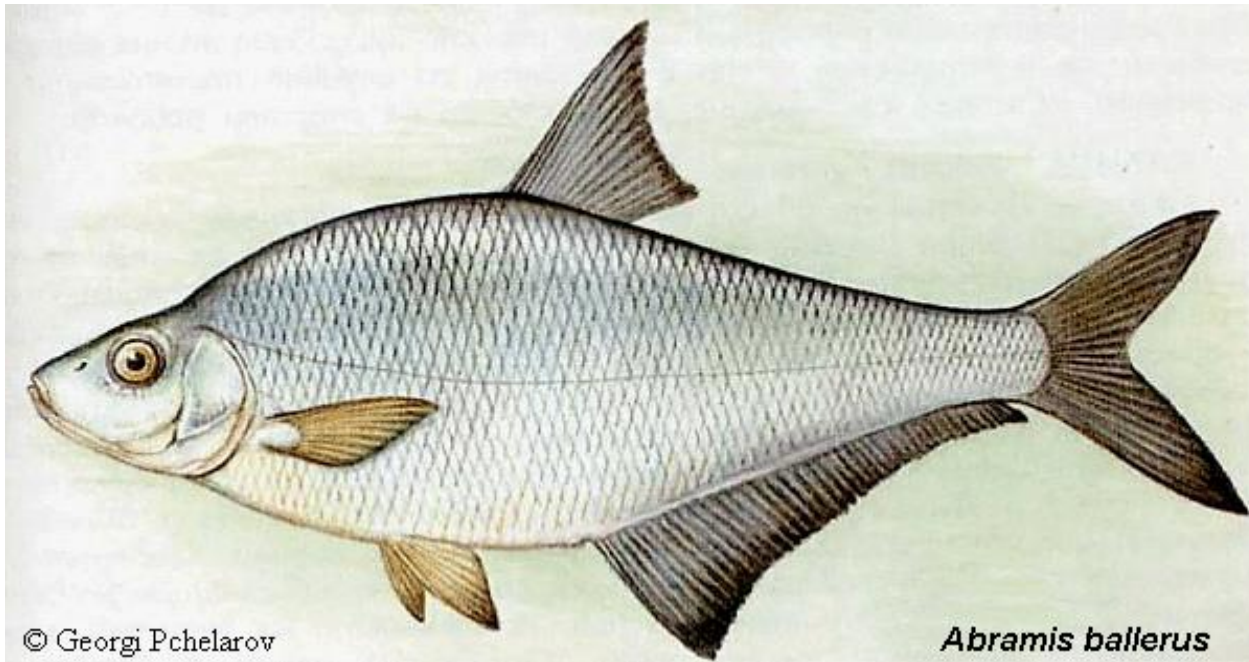
Carangidae

Copyright MLSSA 2006

Odacidae

باله های فرد یا میانی

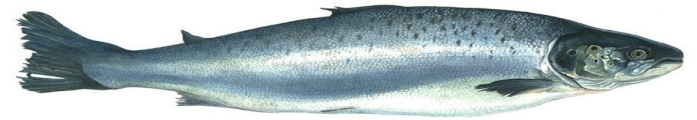
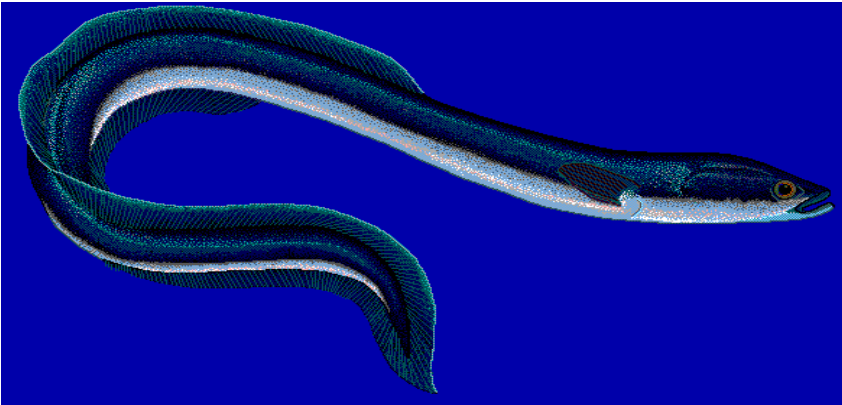

© Georgi Pchelarov

Abramis ballerus

بale پشتی

• ماهیان دارای یک bale پشتی

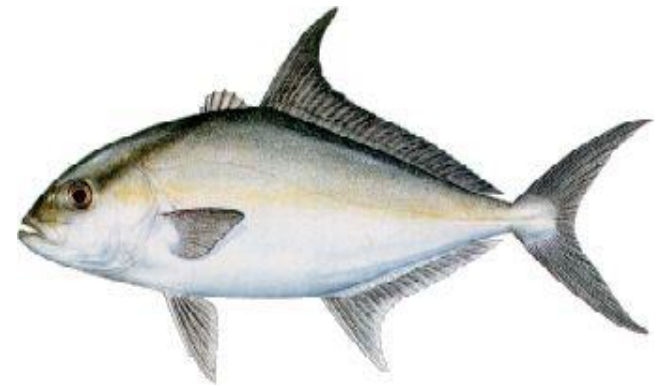

ماهیان دارای ۲ باله پشتی

- دارای ۲ باله پشتی مجزا

ماهیان دارای ۲ باله پشتی پیوسته

• ۳ باله پشتی

• باله پشتی دارای یک ردیف بالچه های منفرد

African lungfish

اندازه باله پشتی

- باله پشتی بلند و ممتد

Carassius auratus

• در ماهی کلمه پایه باله پشتی کوتاه است.

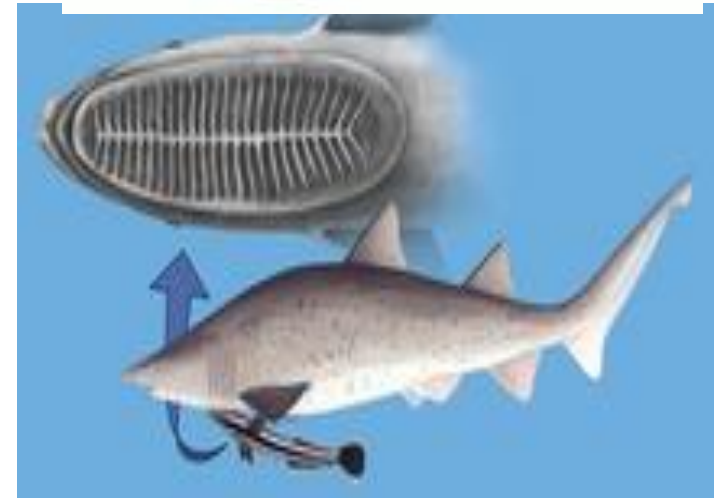

• در خاویاری و اردک ماهی باله پشتی در قسمت عقب

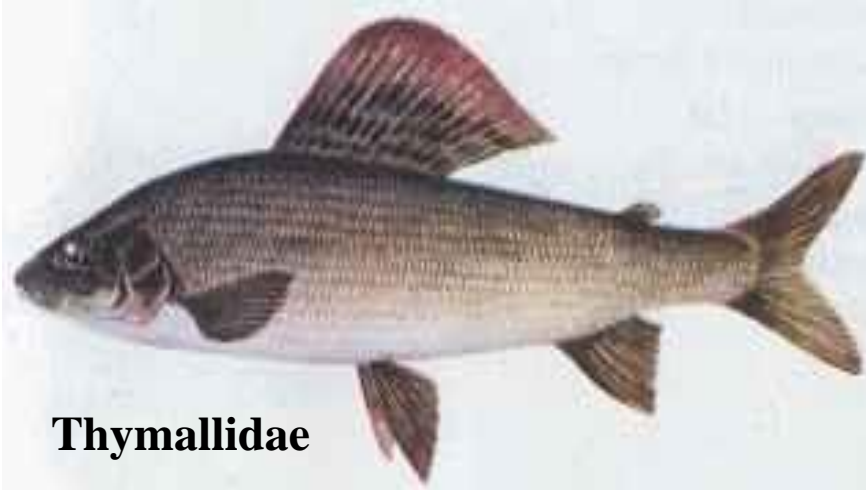
بدن قرار دارد.

تغییراتی که در باله پستی در برخی ماهیان ایجاد شده

برخی از ماهیان دارای باله پشتی بلندی هستند

Thymallidae

xiphiidae

Istiophoridae

- مارماهی دارای باله پشتی و منخرجی طولی است

باله مخرجی

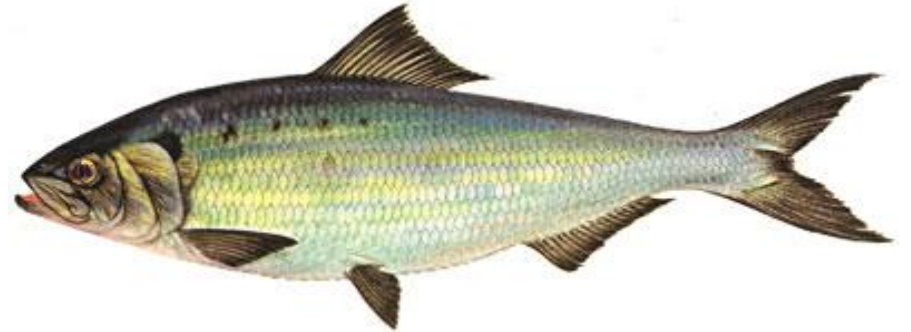

Southern kingfish
(*Menticirrhus americanus*)

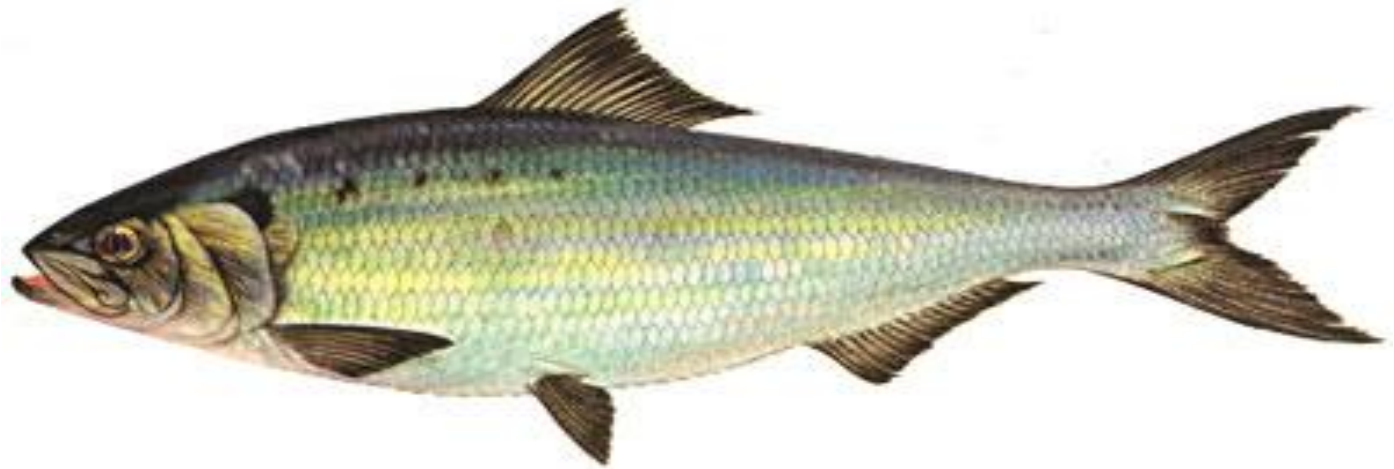
SCDNR

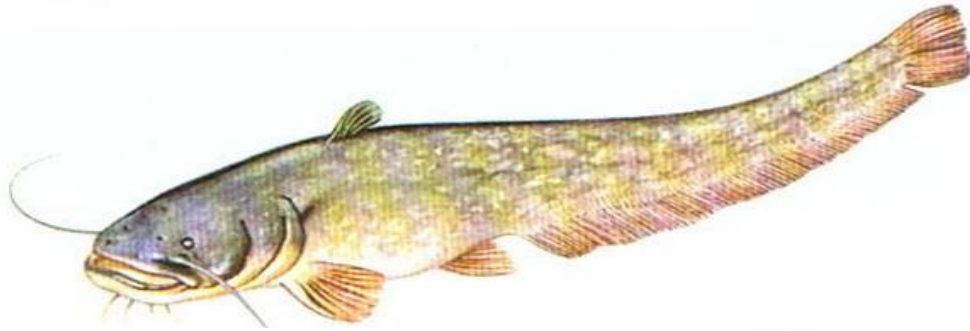
Photo by George Burgess II

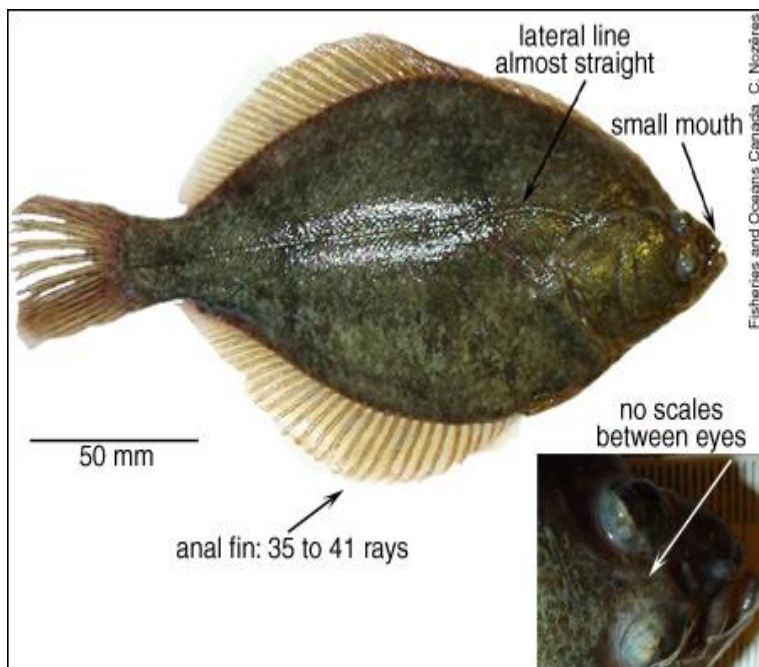
- معمولاً باله مخرجی دارای قاعده کوچکی است اما در برخی ماهیان قاعده باله مخرجی بزرگتر از قاعده باله پشتی است.

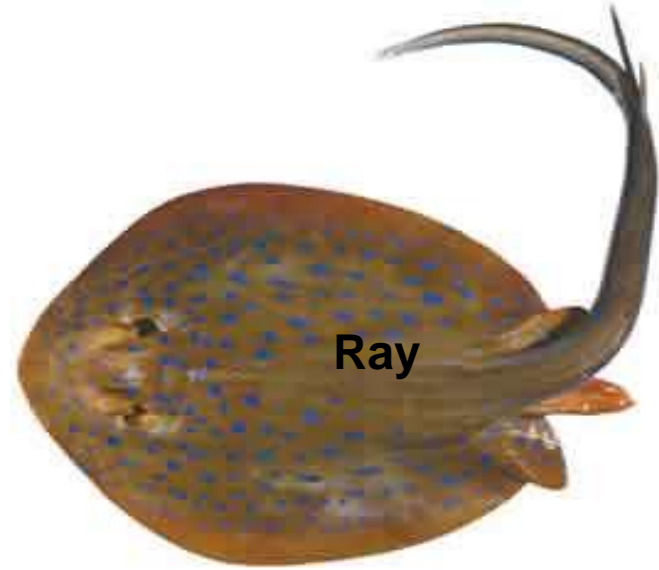
- در برخی از ماهیان باله مخرجی طویل و کشیده است و حتی تا باله دمی رسیده و به آن پیوسته می شود

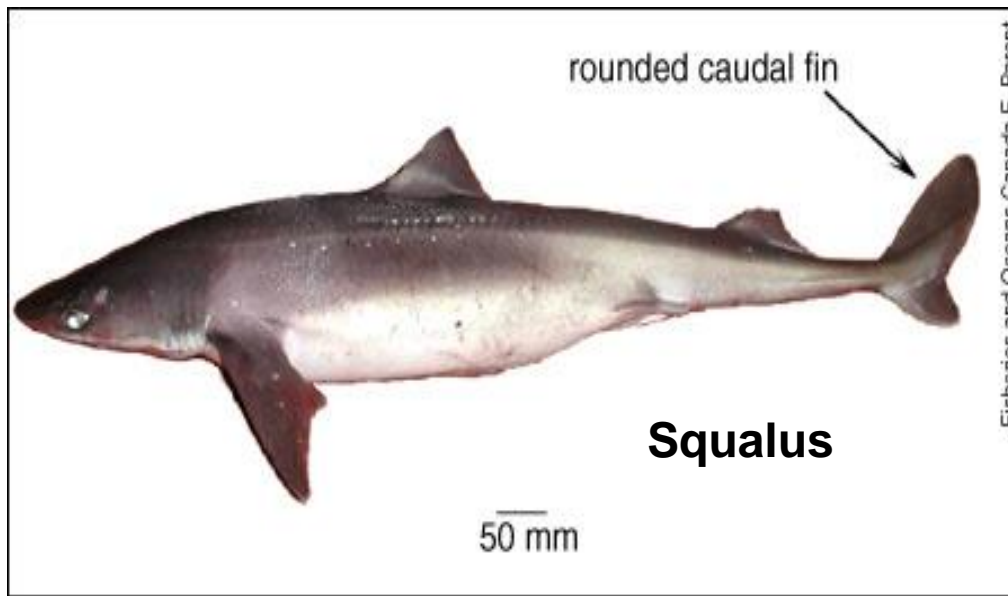
در کفشک ماهی و گورامی ها هم باله مخرجی طویل است

• برخی از ماهیان باله مخرجی ندارند.

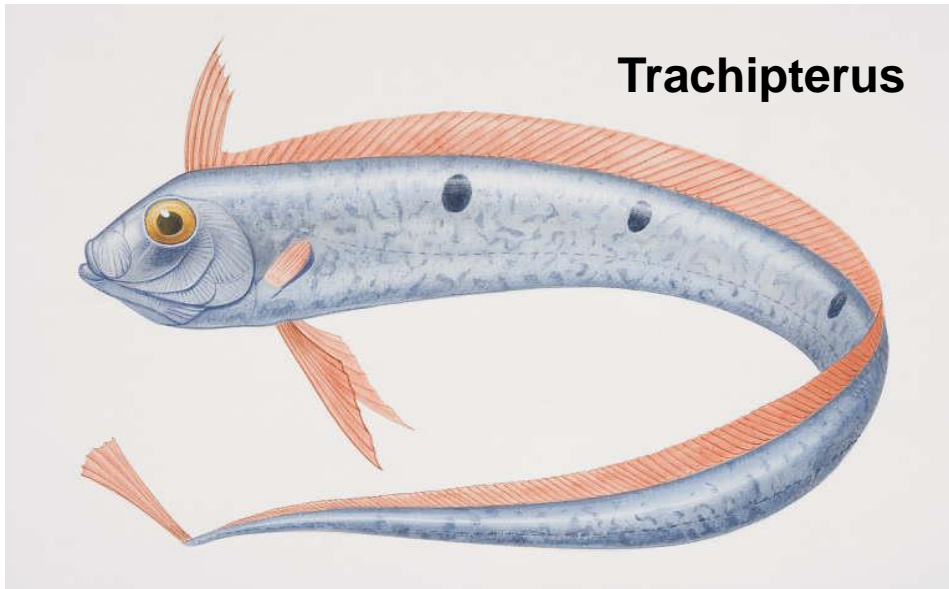
- برخی از کوسه ها مانند **Squalus** و **Somniosus** هم باله مخرجی ندارند.

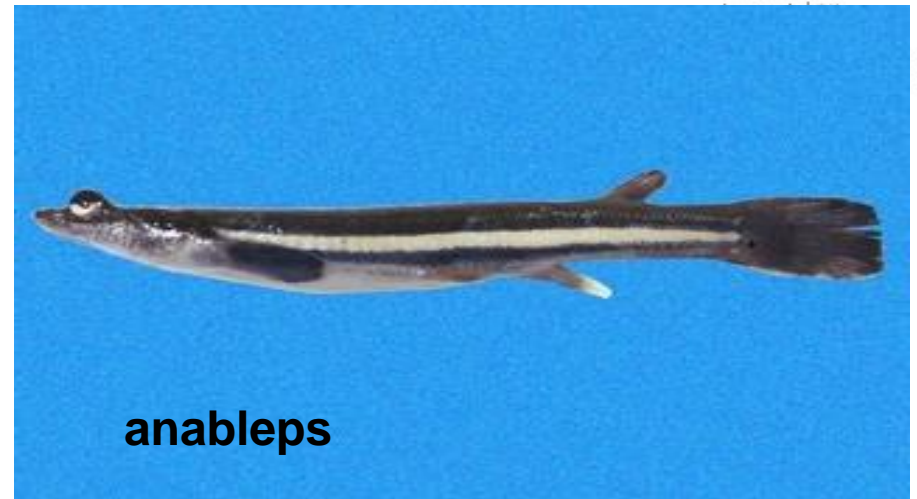
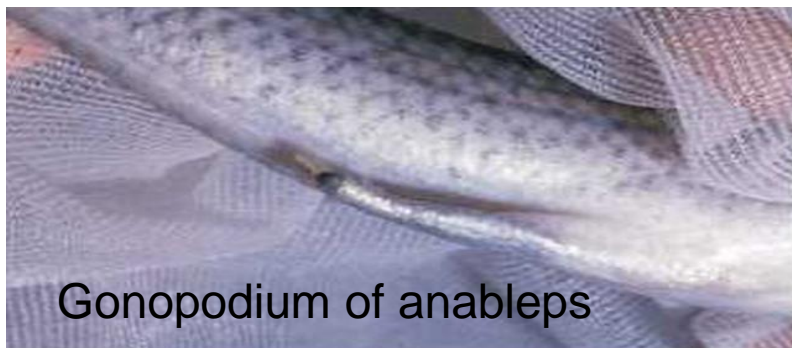
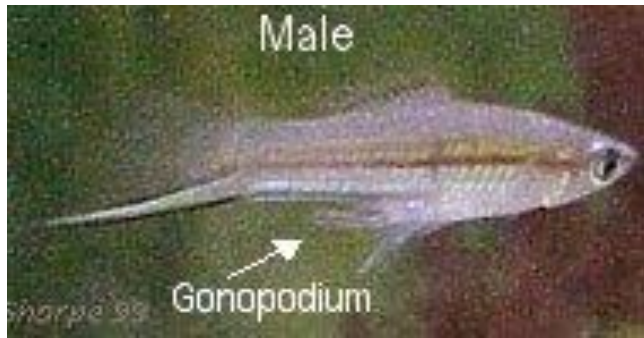
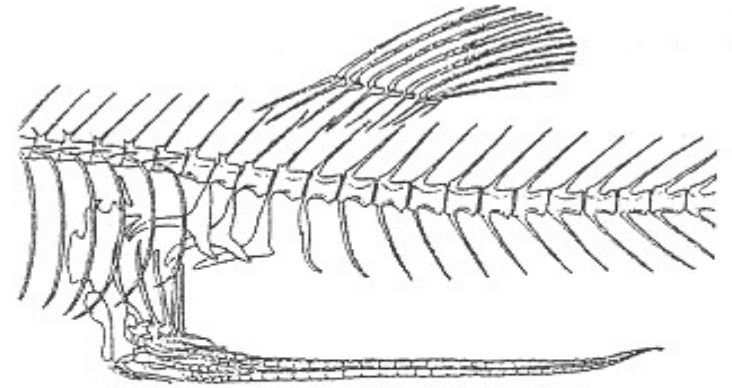
- در بین ماهیان استخوانی در جنس نر سوزن ماهی و ماهی **Trachipterus** هم باله مخرجی وجود ندارد.

- در دهان گردان هم باله مخرجی وجود ندارد و فقط در فصل تولیدمثل آثاری از آن در جنس نر دیده می شود

- در برخی از ماهیان باله مخرجی تغییر شکل داده و به اندام جفتگیری تبدیل می شود.

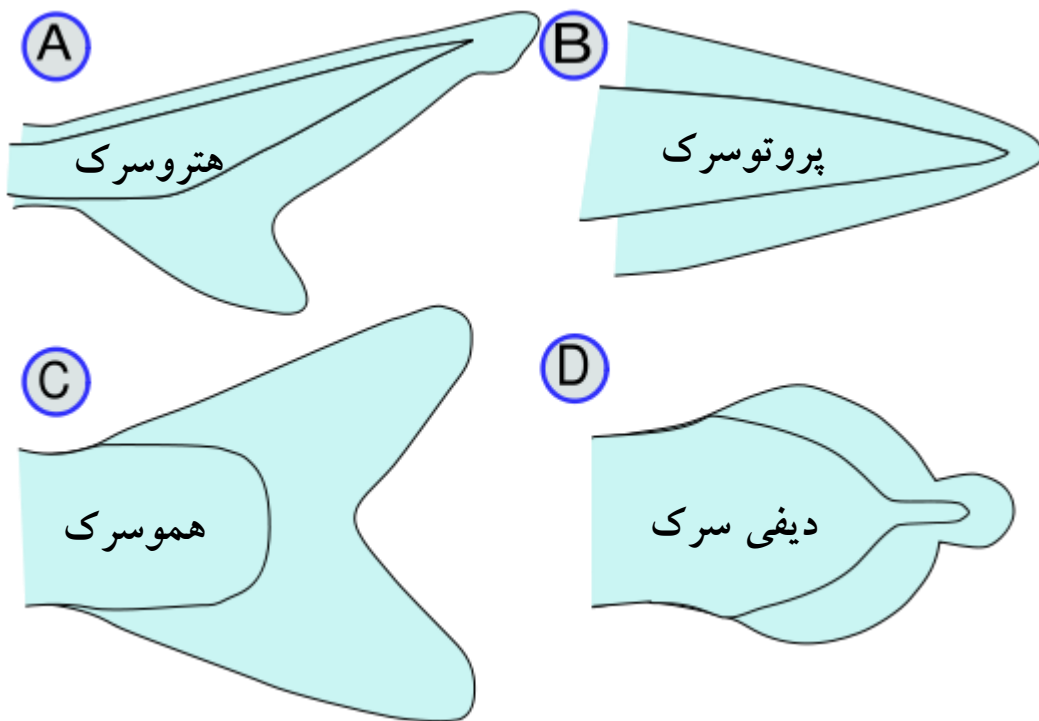

- در Opisthoproctidae (Barreleye) باله مخرجی در انتهای خلفی بدن قرار گرفته و باله دمی را به سمت بالا جابجا می کند

تقسیم بندی باله دمى براساس موقعیت ستون مهره نسبت به باله دمى

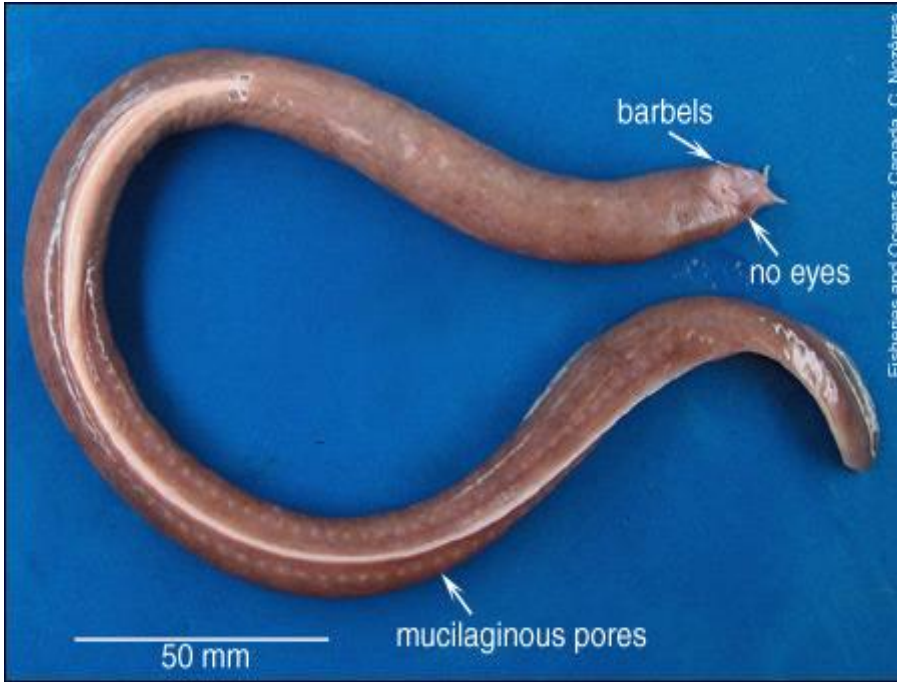
۱- باله دمى پروتوسرک

۲- باله دمى دیفی سرک

۳- باله دمى هتروسرک

۴- باله دمى هموسرک

• باله دمى پروتوسرک: لارو ماهیان و هاگ فیش

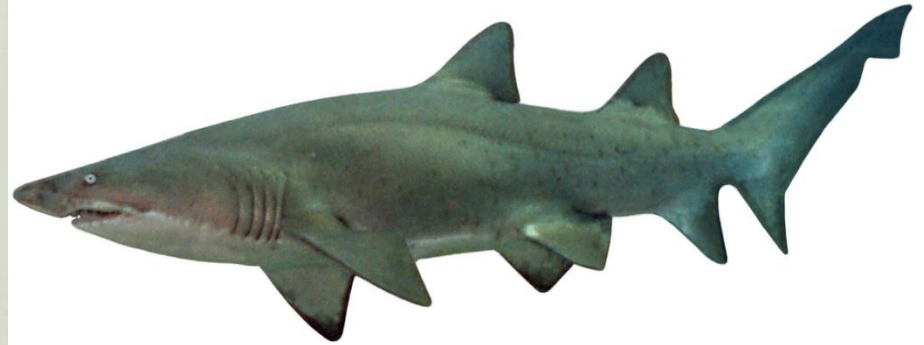

• باله دمی دیفی سرک: مارماهی مهاجر، ماهیان شش دار و سلاکانت

• باله دمی هتروسرک:

الف) Epicercal : در کوسه و ماهیان خاویاری

ب) Hypocercal : در ماهیان فسیل و

استراکودر می

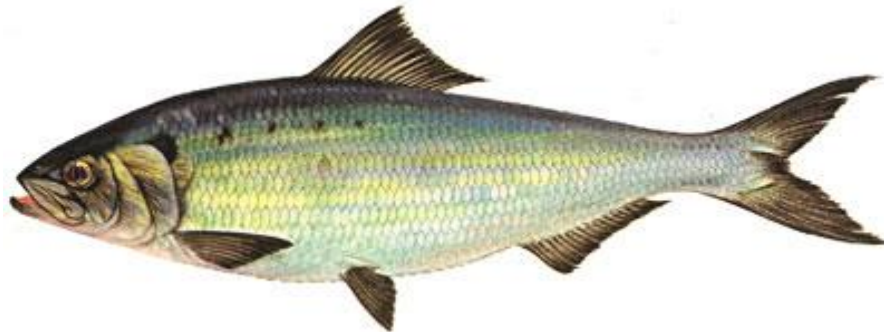

باله دمی هموسرک

• **Semihomocercal**: در ماهی بوفین و گار

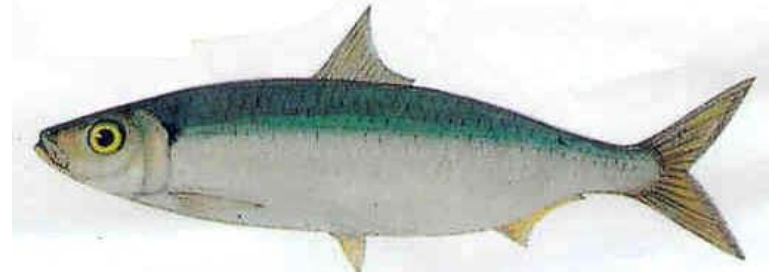
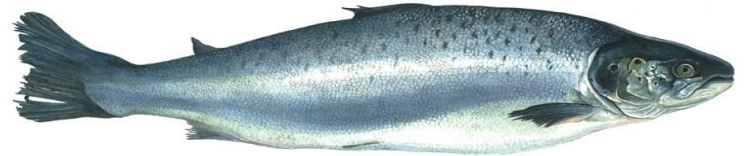

• **Homocercal**: در سایر ماهیان استخوانی

Homocercal Caudal

- **Rounded** : گامبوزیا، گاوماهی، هامور
- **Truncate** : آزادماهیان
- **Emerginate** : کپورماهی شکلان، برخی از آزادماهیان
- **Lunate** : ماهیان تن
- **Forked** : ساردین، تلاجی و برخی از کپورماهیان

سایر انواع باله های دمی

- ایزوسرک: روغن ماهیان

- لیتوسرک یا شلاقی: سپر ماهیان دم گزنده

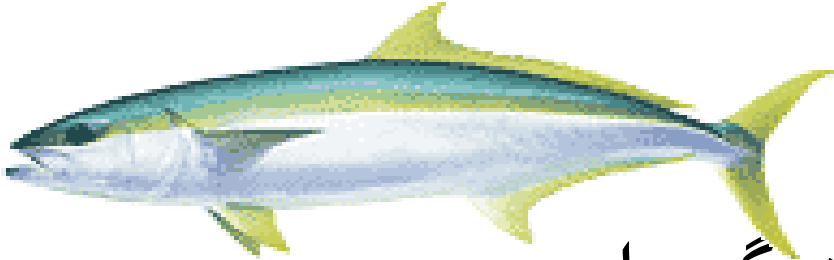

- جفیروسرک: در هدفیش
یا مولیده

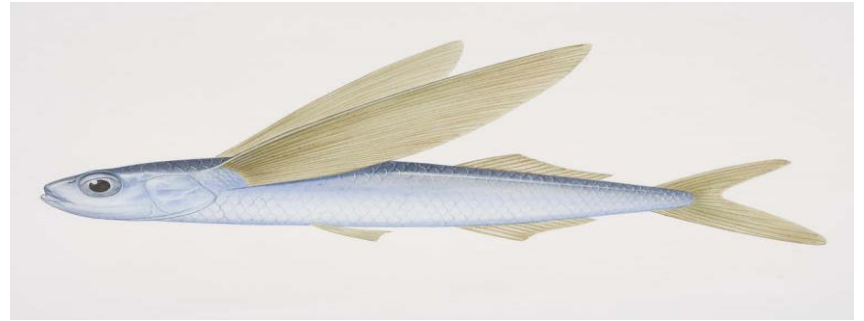

باله سینه ای

- ماهیان دارای شنای سریع و بدن بلند باله سینه ای دراز و نوک تیز دارند مانند ماهیان تن

- ماهی پرنده باله سینه ای بسیار بزرگی دارد

- راشکو در جلوی باله سینه ای ۶-۴ عدد شعاع آزاد دارد

باله شکمی

- در جنس نرکوسه، سپرماهیان و شیمرات تبدیل به کلاسیپر شده

- در برخی ماهیان در جلوی باله سینه ای یا وضعیت جوگولار قرار دارد مانند روغن ماهیان و قورباغه ماهیان
- برخی ماهیان باله شکمی ندارند مثل لامپری، مارماهی و حلواسفید
- در برخی دیسک مانند شده جهت چسبیدن به سنگ و... مانند گاوماهیان، چسبک ماهیان و سیکلوپتریده

Gobiesosidae

Gobiidae

cyclopteridae

cyclopteridae